

INDEX ANALYTICUS

IN OPERA

VEN. HILDEBERTI ET MARBODI REDONENSIS

Revocatur lector ad numeros crassiori caractere textui insertos.

A

Abelardus Parisiensis auditor Guillelmi de Campellis I.
Ablutio pedum a Christo fuit exemplum, sacramentum, argumentum, 427. Quare qui lotus est indiget ut pedes lavet, 419.

Abnegatio sui in quo consistat, 354. Abnegatio rerum terrenarum solitario quam necessaria, 781. Ut vere homo abnegans dicere possit: Relinquimus ornato, debet hoc dicere totus homo, interior scilicet et exterior, 562.

Abraham primus nomen unius Dei publice predicavit, 651.

Abrenuntiatio baptismalis quanti facienda, 643.

Absolutionis dilatio in criminalibus, 29. Quare Christus non angelis, sed hominibus dedit potestatem homines absolvendi, 366. Solum sacerdotes ut ministri christi possunt valide absolvere, 366.

Abelinentia servanda et ejus regulæ, 885. Abstinencia a carnibus tota Benedictina, 571.

Actioni jungenda contemplatio, 1495.

Activa vita materia ad gloriam, non descendens ad ruinam, 68. Non repugnat contemplativa, 64. Utriusque signa a Maria et Martha, 69. Activa vite opera quomodo sanctificanda, 70.

Adam hirculus et idololatra peccando fuit, 769. Adam quod primum fecisse legitur peccatum est, 212. De Adam ironice dixit Deus: Factus est quasi unus, etc., 212. Adam innocentis peccatissimus erat status, seu quem post peccatum turbatus et miser, 251.

Adela Blensensis comitissa, comitatum strenue regit, et virum ignavum ad sacrum bellum cogit, 5, 170. Fit monialis, 11. Adela seu Adelina, seu Alix secundo thoro, sed infecundo uxor Henrici I. Angl. regis, 45. Hanc de sterilitate solatur Hildeb. 57. Ad Adelam comitissam Blensensem Hildeberti versus, 1365. Adela comitissæ Blensensis epitaphium, 1322.

Adelardus comes Castri-gu-torii Ebronensis comobium, quod vocat comobium, subjicit Wilberto abbatu Sancti Petri Carnotensis, 101.

Adoptio fratemitas quomodo nobis confertur, 239. Consistit in bonis utitur, 272.

Adulatio quam perniciosa, præsertim principibus, 963.

Adventus Domini quatuor hominum languoribus medetur, cæsi enim erant, surdi, muti, claudi, 211. Adventus Christi in mundum sex sunt, 220.

Ænigma Hildeberti, 1369.

Ætas prorector a Deo ipso juniori præfertur, 83, 84.

Ætas prorector ad episcopatum ab Ecclesia præfixa, 84.

Affligere, afflicto. Christus eripit justum afflictum de manu ad infernum trahente, non de manu ad probationem flagellante seu affligente, 588. In afflictione seu tribulatione, in Deum sperandum, et ad eum clamandum est, 587. Tripliciter Deus flagellat quos amat, 429.

Agnoris ancilla Christi, 1398.

Agericus archidiaconus Pictaviensis a S. Magnobodo sanatus, 1473, 1498.

Agnes uxor Hugonis de Credone, 145.

Agnes filia Patri ducis Pictaviensis, relicta Hildephoni Gallicie regis, fit uxor Helii comitis Cenoman., 10, 11. Post ejus obitum piissime vivit, 12.

Agnes altera filia Helii comitis Cenom. nupsit Wilhelmo filio H. regis Anglorum, quo mortuo fit monialis apud Fontem Ebraidum, 12.

Agnetis (S.) Passio metrica, 1247. S. Agnes prima abbatissa S. Crucis Pictaviensis, a S. Radegunde instituta, et a S. Germano Parisiensi ejus rogatu benedicta 896.

Algarus prior S. Cuthberti Dunelmensis, 59. Illi et ejus fratribus congratulatur Hildebertus de ipsorum pia conversatione, 59.

Alleluia quomodo in Septuagesima olim deponeretur, 296. Alleluia cur subicitur in Septuagesima, 774.

Alloucia cæca a S. Magnobodo sanatur, 1485, 1504.

Ambitio dignitatum Ecclesiarum quam periculosa, 84. Ambitio multos falsos fieri coepit, 974. Ambitio hypocrisis et in probos facit, 992.

Ambrulius presbyter Autegavensis, 1467.

Ambulare et deambulare quomodo differunt, 745.

Amicitia, Marbodi versus de vera amicitia, 1710. Amicitia quid sit, et ejus officia, 973.

Amicus verus libenter et gratis et cito amico subvenit, 171. Ad amicum in omni fortuna prudenter festinatur, 173. Amicitia fructus benevolentia est quæ temporaliter incepta in æternum permanet, 170. Amicus falsus peste deterior, 791. Amicorum falsorum quam falsus luctus in amicorum obitu, 948. Elegans descriptio falsæ amicitia, 948. Amicus verus amici dolorem suum, facit, et in adversis sicut in prosperis amicum se præbet, 187.

Amorem seu dilectionem sola probat solio, 337. Merces veræ dilectionis est Dei in nobis inhabitatio reciproca, 337. Ad amorem Dei peccatores debet accedere ipsa ejusdem eorum paternæ severitas, 55.

Andree (S.) vera humilitas et charitas erga S. Petrum nato se minorem, 620. Vera Andre et Petri germanitas a cruce, 621.

Angeli statim a creatione in empyreo collocati, 257. Angelus malus de empyreo in caliginem hujus æris præcipitatus est, 257. Angelorum restauratio per homines, 262, 402. Angeli ante ortum Christi adorari se patiuntur, non postea, 262, 473. Primus angelus cæteris excellentior, utrum specialem ordinem constituerit, 473. Aer caliginosus diaboli carcer, 476, 477, 510. Quatuor sunt angelorum species: angelus Satanæ, pacis, mysterii, consilii, 268. Angeli custodes, 613. Quo loco creati sunt angeli, 1048. Angeli in creatione tria sunt tributa: immaterialitas, indifferens, intelligentia spiritalis, liberum arbitrium, 1055. Creati sunt non in beatitudine sed ad beatitudinem, 1056. Gratia creatrix in angelis, 1057. Nulla fuit mora inter creationem et casum angeli, licet illud prius, hoc posterius, 1058. Aer caliginosus carcer dæmonum, 1059. Nec boni angeli maligni, nec mali bonum facere possunt, 1059. In distinctione angelicorum ordinum perfectior est imago Trinitatis, 1060. De singulis ordinibus angelorum aliqui ceciderunt, 1061. Ordo decimus angelorum exploditur, 1062. Quisque suum bonum angelum ad custodiam, malum ad exercitationem habet, 1063. Angelorum cognitio seu scientia potest crescere, 1064. In hoc est meritum angelorum quod capiunt bonum nostrum, 1064. Angelorum ruina per homines reparata, 402. Homines æquantur angelis, 475. Angelorum in Scriptura quatuor species: angelus Satanæ, angelus pacis, angelus mysterii, angelus consilii, 564. Angeli et beati quomodo desiderant in Deum prospicere quem vident, 786. Angelum custodem quisque habet, 67. Angeli custodes nostri, 613, 788.

Animæ non sunt ex traduce sicut corpora, sed sigillatim creatæ, 1070. Quomodo in creatione sua est simul innocens et rea, 1089. Animæ separatae et beata carum

suam diligunt, 831. Animæ piæ lectulus inter dextram et lævam Dei, 785. Animæ laudabiles egre sus ad Deum iuveniendum, 178. Animæ fidelis tres sunt status: est captiva, libera, beata, 833. Animæ dux sunt stolæ: gratia conversionis, gloria beatitudinis, 817. Animæ inuentosa et elegans sub fictione descriptio, 944. Deplorat anima domina ancillam carnem sibi dominari, 945. Carols in animam tyrannus, 946. Animæ et carnis quam stricta sit unio, 947. Quam male cura carnis animæ curæ præfertur, 948. Actuum animæ elegans descriptio, 956. De variis actibus animæ Hildeberti versus, 136. Animæ tribus modis moriuntur: cogitatione, opere, perseverantia in malo, 335. Animi gravis sarcina, spes et timor, 3. Animus ut sursum tendat, cupiditatibus exoneratus iacet, 19. Animi duplices motus: cogitatio rationis, appetitus voluntatis, 981.

Anuiliati de (De) Domini versus Marbodi, 1567.

Anselmi epitaphium cum nota, 1221.

Anselmi Landuensis epitaphium, 1621.

Anselmi (S.) Hildebertus mittit libellum, cuius ei moralium usum suadet, 4, 173. S. Anselmus scribit ad Hildebertum occasione Tractatus de Spiritu sancto, quem ad illum misit, et quem iuvauit alia ejus opuscula videre, 92.

Apostoli sunt Ecclesiæ fundamenta, 642.

Appellationum frivolarum et moratoriarum incommoda pene infinita summo pontif. mira libertate representat Hildebertus, 146.

Aqua. Cur e latere Christi exierit sabula et aqua, 554, 597. Aquarum tria genera, 554. Aquæ benedictæ efficacia ad libidinem reprimendam, 74. Dicitur benedictio salis, 74. Aquæ benedictæ usus ad compe-scendos hæmones, 1358.

Aquilo dicitur quasi aquas ligans, 819.

Arbertus discipulus S. Roberti Casæ-Dei, 1440.

Ahorum malorum tres sunt species: vicia, foliatæ sine fructu, foliatæ cum amaro fructu, 354.

Archidiaconus est oculus episcopi seu Ecclesiæ, 127.

Architectura homine libero nil dignius, 984.

Armatura Dei quibus constat virtutibus, 109.

Aroma dicitur quasi acetosa ab aere odorato, 821.

Aropastus satrapa Babylonicus Stephanum comitem Blesensem in sacro bello capit et occidit, 7.

Ascensio Christi. Triumphus Christi in Ascensione sua, versus Marbodi, 1570. Ob Christi Ascensionem feria quinta cujuslibet hebdomadæ tempore S. Silvestri solemniter letata, 475.

Aspersio altaris et populi in ipso missæ canone, 1143.

Associatio externorum bonis operibus monachorum, 939.

Athalisa recta in bono proposito confirmatur ab Hildeberto, 62.

Avarus. Imperiosus est avaris amor habendi, 19.

Audiendum libentius quam loquendum, 985.

Augustini (D.) lectio quam Hildeberto familiaris, 952.

Austeritatis hypocritiæ seu falsæ eugillatio, 278.

Americus ex abbate Casæ-Dei fit episcopus Claramontensis, 148. Vir pius et B. Virginis devotissimus cultor, 128, 163, 149.

A-ylum. Jus a-yli in ecclesiis quam inviolabile olim fuerit probat Hildebertus ex sancto Augustino, 86. Etiam ad loca ecclesiis adjuncta extendebatur, 140.

Azyma apud Latinos sola iuvenit consuetudo, 103.

B

Baculorum usus in divinis officiis, 1137. Et eorum depositio ad evangelium in missa, 1137.

Baldvini dicti Hapkiui comitis Flaudrensis epitaphium cum nota, 921.

Balrecondis a S. Magnobodo a cæcitate sanata, 1471.

Baptismum. In baptismo tota Trinitas operatur, 288. Variis baptizati membris crux imposita quid significat, 218.

Baptismus efficit nos solum et templum Dei, 702. Baptismus solum per totius corporis immersionem, fobat, 1099.

Baptismus Joannis preparatio fuit ad baptismum Christi, et assertio Trinitatis, 272. Baptismus Christi, natiuitas Christiani, 289. Ad baptismum in necessitate sufficiunt sanguis et spiritus, 494. Baptismi abrenuntiatio quanti faciendæ, 643, 645. Baptismi aqua non habet virtutem nisi ex effusione sanguinis Christi, 645. Usus antiquus baptisimi parvulorum, 647. Baptismi aqua non habet virtutem nisi ex effusione sanguinis Christi, 645.

Baudomella a S. Magnobodo a cæcitate sanata, 1471.

Beati non minus gaudent de bono alieno quam de suo, 307. Quis que beatus in patria dicitur Christus, 361. Beatitudinis descriptio angel desiderium ejus, et inde meritum, 606. Res quædam ad fruendum, quædam ad utendum fruendum beatos, utendæ tendentes ad beatitudinem efficiunt,

1037. Beatorum corpora in patria erunt sicut sol fulgentia, 736. Horum gloriosæ dotes, 736. Beati et angeli quomodo desiderant in Deum prospicere, cum illum videant, 786. Beatos facit in patria genium gloriæ visio: humanitatis et divinitatis Christi, 786.

Beatitudo. In beatitudine sive in patria utraque natura sive corpus et anima propriam sibi habebit iucunditatem, 613. Qualis futura sit sanctorum beatitudo, 656. Beatitudo æterna in visione Dei consistit, 253. Quanta sit beatorum in Dei possessione felicitas, 449. Beatitudo cælestis qualis futura sit, 32.

Bellum. In bello Christiano seu spirituali non vincit homo, nisi se primum vincat, 835. Belli scopus pax, 978. Apparatus belli in quatuor consistit, 978. Bellator honestus quomodo in bello se gerere debeat, 978. Parva sunt arma foris, nisi adit consilium domi, 979.

Benedicti (S.) commendatio, 650. S. Benedictus laudatur, 563. Tria sunt in ordine Beue fictivo: ortus, progressus et finis: ortus, mundi contemptus, progressus obedientiæ, finis æterna Dei præsentia sive possessio, 563. Ejus via in celum a quibusdam tendere via est, 650. Benedicti ordinis Christus ipse fundator est, 804. B. Benedicti elogium, 804. Ejus sancta Regula, 811, 813. De S. Benedicto mentionem facit Hildebertus alloquens Clarniacenses, 563. Benedictina vita in tribus consistit: in dilectione fraterum, in communi substantia et in obedientia, 804. Quæ omnia sibi ipsi applicat Hildebertus, 804. Monachos negros alloquitur Hildebertus, sed quos tunc, nisi Benedictinos? 818.

Beneficium. Excelas potestates docet beneficia præstare etiam indignis, 24. Beneficium pretium summi benefactoris præstantia, 24. Beneficium sponte oblata gratiora quam precibus obtenta, 93. Beneficium non tulit gratis, qui dum rogaret accepit, 171. Beneficium dilatione minuitur, 172.

Berengarii epitaphium, 1323. Quam alienus fuerit ab erroribus Berengarii Hildebertus iuvuitur et probatur, 531.

Bernardi (S.) amicitiam ambit Hildebertus et obinet, 185. Quanti S. Bernardus fecerit epistolæ Hildeberti, 185. Ipsum laudibus cumulat, 185. Et vocat Ecclesiæ magnam columnam, 150. Ipsam adduxit in schismate ad partes Innocentii II, 150.

Bernardus de Montegaronis a nephraei per. S. Robertum de Casa-Dei liberatur, 1466.

Bonum bene, iustum iuste faciendum, 865. A Deo habemus ut simus, ut boni simus, ut meliores esse possimus, 865. Bona etiam temporalis sunt dona Dei, 865. Quibus non sunt homines boni, sed ipsis bene utendo fiunt boni, 865. Vana sunt et penuria, 43. Vere boni societate malorum, non sunt mali, 399. Bona temporalia superflua sunt stercore, 600. Bona etiam ipsa si præter ordinem geruntur mala, 614. Bona temporalibus utendum, æternis fruendum, 294. Bona quandoque obsunt, mala quandoque prosunt, 420. Bonum creaturæ spiritualis duplex: cognitio veritatis et amor virtutis, 1091. Bona naturalia eo magis minuuntur, quo magis anima peccatis deformatur, 1092. Bona temporalia ad virtutem tantum nobis a Deo concessa, 51. Sunt officia gratuita, quibus natura prævenit et mulcet eos quos prævidet in injuriam sui nascituros, 52.

Brephotrophia orphanorum sunt habitacula, 1416.

Brunonis (S.) Carthusiæ fundatoris epitaphium, 1336.

Brunonis sive Knebbii Brunonis episcopi Audegavensis, epitaphium, 1620.

C

Calixtus II papa concilium Lateranense Romanum convocat, 172.

Cancellarius seu cancellarius is erat qui cancellis locorum publicis iudicium destinatum præerat, 543.

Canones Ecclesiæ sanciti sunt rigore quidem disciplinæ, non desperatione in salutem, 165.

Canonica quid sit, 864. Canonici jam tunc divina officia partitione partibus persolvebant, ut jam fit in cathedralibus et collegiatis divitibus, 864. Canonici regulares, non minus austeri quam monachi, 566. Versus canonicos Marbodi, 1631.

Capellania pro diccesi, 156.

(Capitulorum) Libellus de em Marbodi, 1567.

Carceres sunt, legales, naturales, regularis seu claustralis; legales quo rei includuntur, naturalis quo anima in corpore, regularis quo monachi se includunt, 832.

Carigundis curva a S. Magnobodo erigitur, 1486.

Caro dicitur facta de limo, non de luto, quia nil et tenacius luxuria, præ ipse habituali, 569. Caro nostrat tota terrestri, 1270. Caro et mulier duplicata iniquitas, 14, 45. Carnem ancillam sibi dominari queritur anima domina, 45, 545. Carnis in illam tyrannia, 146. Carnis mortificatio

quam necessaria Christianis. 480. Caro vestis et lineam viti-
torum obnoxia 691. E carnis petulantia quanta animas
detrimenta, 553. Quam turpes ex illa cogitationes et maies,
953. Christus ut carnem domaret carnem induit et crucifi-
xit per quinque sensus corporeos, 782. In Christo tota
caro passa est, ut nobis tota subjaceret, 763. A gelicium
est in carne vivere supra carnem, 604. Quam difficile sit
de carne triumphare, si de nobis caro prius triumphaverit,
604. Aut pecus aut asper hominem est qui motus con-
cupiscentiæ non remittit, 955. Carnem suam animæ separatam
et beatæ diligunt, 544. Libera nos a malo, id est a corruptela
et mole carnis, 584. Caro quanto familiarior tanto per-
niciosior, 348. Impudicitie et somnolentiæ insectatio, 348.

Castitatis commendatio et alia a: idem per Marbo-
dum, 1561. Castitas sine humilitate Deo non placet,
197. Varia ad castitatem servandam media, et inter
alia, crucis signum, 197.

Casula omnibus clericis communiter propria, 1109. In
illa omnia bona opera figurantur, 1109.

Casus duplex, malorum retro per cæcitatē, bono-
rum ante per penitentiam humilitatem, 393.

Centurio ad fidem accedit hinc non corpore, 291. Ejus
humilitas, 292. Ingeniosa comparatio L. centurionis et
leprosi a Christo sanati, 292. Fides utriusque superat
fidem etiam sororum Lazari, 292.

Charitas virtutum consummatio est, 684. Charitas sola
est virtus tantum honorum, 421, 425. Per ipsam diligitur
amicus in Deo, et inimicus propter Deum, 4. 5. Charitas
regina virtutum, sola percutibus cæteris virtutibus in
cæto remanet, 4. 10. Ne martyrium valet si fratrem oderis,
503. Charitas virtutum omnium radix, 827. Charitatis duo
fructus, affectus et effectus, 411. Charitas est amor Dei
propter ipsum, et proximi propter Deum, 10. 1. Non po-
tuerunt homines reconciliari Deo, quin inter se reconciliarentur,
753. Charitas seu dilectio mutua, tessera disci-
pulorum Christi, 751. Charitas omnibus virtutibus super-
eminet, 754. Quatuor sunt a nobis diligenda: Deus qui
supra nos, nos ipsi qui intra nos, proximus qui juxta nos,
corpus nostrum quod infra nos, 405. Omnis homo diligen-
dus est in Deo vel propter Deum, 405. Mandatum Christi
ideo dicitur novum quia extenditur ad dilectionem inimicorum,
957, 439. Non ergo ardeat Christianus pacem
prior ab inimico fratre postulare, 421. Ex uno Deus voluit
esse omnes, ut omnes se quasi unum diligerent, 1068. Dil-
ectionem veram sola probat actio, 337. Cujus merces
est inhabitatio Dei in nobis, et nostrum in Deo, 338. Charitas
tunge etiam dissitas nobis præsentem facit et fami-
liariorem, 89. Unam rempublicam facit cælum et terram,
90. Ejus præstantia, 111. Sed in patria præstantior quam
in via, 118. Charitas non est virtus sed forma virtutum,
357. Charitatis seu pacis mutua inter Christianos præstantia,
775. Per hanc etiam inimici diligendi sunt, 7. 5. Charitatis
elogium, 407. Per charitatem sex sunt modi
reddendi bona pro malis, 592.

Chidoaldus a S. Magnobedo sanatur, 1485.

Chirographum decreti quid sit, et quomodo deletum,
714.

Chorus. Monachorum in choro longior statio varias
parit aegritudines ad meritum tolerandas, 570.

Christiani omnes sunt filii Dei, 431. Christiano nomine
nil nobilius, 732. Christianorum quatuor status, respon-
dentes quatuor corporis positionibus, 374, 674. Nihil est
ita vile unde solers Christianus non possit proficere, 25. Christiano
aridens fortuna mortis laqueus est, 26.

Christus esse magister cepit, sed non bonus vel Deus,
cum o: namque sit ab æterno, 226. Christi visio triplex, in
exilio, in judicio, in regno, 229. Et inde triplex ejus no-
men, Salomon, Ecclesiastes, laida, 229. Christi triplex cro-
nica, 239. A. B. Maria coronatur corona justitiæ, quo-
modo? 230. In Christi tristitia tres erant voluntates, Pa-
tris, Spiritus et carnis, 230. Christus non tam concep-
tus quam inceptus est, cur hoc? 230. Unde et vir
ab initio, 232. Christus Salomon trinominus, 233. In
Christo naturalia et gratuita fuerunt ordinatissima,
etiam ab utero, 235. Christi triplex visio, in mundo, in
judicio, in regno, 237. Cur vero Pater, nec Spiritus,
sed Filius missus, 261. Christi natale, Ecclesie nup-
tias, 252. Christus nascentis est puer sanctus, propheta
et angelus, 265. In festo Circumcisionis Christus legalia
suscepit, ut nos ab eis liberaret, 371. Christus est via in
exemplo, veritas in promisso, vita in præmio, 276. Tri-
plex apparuit ut Deus, 283. Christus cur nasci voluit
in Bethlehem et non in Jerusalem, 287. Christus cur teti-
git leprosum licet immundum, 290. Christus vir noster et
caput nostrum, 310. Legitur pluries flevisse, risisse nun-
quam, 318. Christus quomodo se a Patre derelictum
dixerit, et quare, 371. Voluntatem naturalem et spiritua-
lem Christus habuit, 371. Ideo Christus caput martyrum

timuit, ne desperarent martyres, 372. Christi verba et
opera quem religiose audienda et perpendenda, 383. Nemo
nec ante nec post Christum, sine fide in ipsum sal-
vatus est, 384, 494. Christus vicit diabolum non potentia,
sed justitia et patientia, 494. Quomodo intelligatur quod
Marcus ait, Christum hora tertia crucifixum, cum alii
evangelistæ eum asserunt hora sexta crucifixum, 390. Christus
antequam dilectionem prædicaret dilectionem ostendit,
424. Tres homines sunt Christi, seu pertinentes
ad Christum, electi, prælecti, Christiani, 425. Quantus
fuerit in homines Christi amor, 426. Christus præmium via-
ticum, præmium, 426. Cur cruce potius quam alio suppli-
cio mori voluerit, 435. Quam patienter tulerit crucem,
440. Christi charitas in cruce non tantum patiens fuit, sed
et benignissima et benefica, 445. Christus habuit saccum,
non sacci meritum, 447. Christus justus et justificans non
justificatur, 447. Caro in Christo non dormit, sed resloruit,
448. Christus amygdalus habens corticem, testam, nu-
cleum, 449. Christus quomodo tertia die consumatur,
453. Christus homo Dominicus, 475. Septem colles sunt
septem orationis Dominicæ petitiones, 479. Vicit Christus
tentatorem, et per eum vicit Christianus dæmonem, 479. Christus
dicitur de Patre, 481. Quantum Christus in om-
nibus paupertatem amaverit, 507. Christus in Maria, lu-
men in cera, 507. Christus solus mens a quo nobis auxi-
lium, 520. Christi caro dicitur arca, tabernaculum,
nubes, diadema, 536. Sic in Virgine fuit, quod in cælo
non defuit, 565. Summa Christi charitas qua reddidit bona
pro malis, 592. Posuit in sole tabernaculum suum, 593. Christus
in cruce rex et sacerdos, 594. Christus Rex virgi-
num, corona martyrum, gratia continentum, 613. Chri-
stus ad omnia primus fuit, ideo eum non præire sed sequi
præcipitur, 640. Quam pauper fuerit et discipuli ejus in
omnibus, 640. sanguis et aqua ex latere Christi est origo
sacramentorum, 645. Christus in ministerio Ecclesie ante
judicium judicat Ecclesiam judicio non curiæ, sed Eccle-
siæ, 703. Christo forma servi accessit, non forma Dei disces-
sit, 715. Humilitati Christi exemplum est nostras superbiæ
medicamentum, 715. Exinanitio Christi triplex, ad car-
nem, ad crucem, ad mortem, 716. Christus solus pote-
bat placare Patrem, 718. Christus quomodo exauditus
est pro sua reverentia, 722, 728. Christus de progenie
Isaie, 686. Christus est os Patris, 483. Christi seu Verbi
Incarnatio ex Virgine contra fuit naturam, sed propter na-
turam, 729. In conceptione Christi nec corpus animam,
nec anima corpus præcessit, 811. Quare nec Pater, nec
Spiritus sanctus, missi sunt, sed Filius, 261. Christi pue-
ritie elogium simul et Christianæ, 25. Christi baptis-
mus, Christiani natiuitas, 2. 9. Christus Deus homo bene dicitur
semper natus sed non semper natus, 10. 3. Generatio di-
vina Verbi tota ineffabilis, quia et in incomprehensibilis,
1029. Christus est facies Patris, quia Filius Patris, 514. Christus
ad exemplum humilitatis non nisi pauperum nota
redire voluit, 513. Legalis suscepit ut ipsis consum-
matis substitueret Evangelium, 513. Christus gignit bifor-
mis naturæ, 267. Quomodo intelligatur quod in Christo
habitat plenitudo divinitatis corporaliter, 1105. Conceptio
Christi innaturalis, et ideo ineffabilis, 808. Ex tribus est,
anima, carne et verbo, 408. Christus quomodo in sole
posuit tabernaculum suum, 593. Christus sæpe deluit,
nunquam risit, 540. Christus quovis humili humilior, 542. Per
Christum mediatorem Judæi et gentiles uniti, 543. Christus
sola charitate ductus venit in mundum, 580. Christus
qui tres mortuos suscitavit, cur quartum non suscita-
verit, 413. Christus quomodo donum timoris habuit, 1097. Christus
solus pote placare Patrem, 722. Christus quomodo
exauditus pro sua reverentia, 722. Christus sol, Ecclesia
luna, stellæ justi, 1170. Christi singula membra de virtu-
tibus sunt nobis documenta, 871. Christus bonus Pastor
quanta passus sit pro ovibus, 749. Ad Christum tres sunt
viæ, scilicet a quibus, ad quas, per quas; et orto gradus,
521. Christus vicit diabolum, non potentia, sed sapientia,
522. Christus non præcepit discipulis suis eum præire,
sed sequi, utpote qui in omnibus primus fuit, 640. Christi
vulnera sunt foramina petri, et caverna maceræ, unde
profluerunt sacramenta, 511. Christus quale de nobis ex-
crucium requirit, ut ejus Passionem imitemur, 877. Christi
passionum humilitas est clavis apertio:is a-ræ
Scripturæ, 745. Cur Christus usino incedit, 809. Quatuor
panum genera quibus Christus plenus fuit, 803. Christi
humilitas et in hominem charitas, 541. Christus quatuor in
figura revoat sponsam, id est ecclesiam, 512. Christus
eadem die qua conceptus est, post revolutionem triginta
duorum annorum et dimidiu mortuus est, 811. Christus
cur Jerusalem ingressurus apparatum quem alias re-
quæverat toleravit, 339. Christi expirantis anhelitus
vitæ spiritum nobis exhalavit, 72, 729. Christus unica sua
morte duas nostras mortes vicit, 470. Et ideo una die, et

duabus noctibus in sepulchro jacuit, 470. Christus per quadraginta horas in sepulchro jacuit, per quas tragiata post resurrectionem cum hominibus conversatus est, et ideo per quas tragiata Paschalis dies jejunium Ecclesia prohibuit, 471. Christus ideo discipulos ascendendo deseruit ut eorum mentes a terrenis ad celestia erigeret, 472. Christi saltus varii, 473. Christi variis saltus ad salutem hominum, 450. Christi septem notantur aere esse, 478. Ad montem Christum per colles ascendendum, id est per virtutes, 478. Christi anima juncta Verbo omnia scivit, sed Verbum per naturam, anima per gratiam, 1040. Christus vere tristis fuit, sed voluntate, non necessitate, 1048. Habuit duas voluntates, 1049. Nihil petiit a Patre quod non impetraverit, 1049. Fidem non habuit, 1050. Meruit nobis, non sibi, 1050. Meruit tamen esse animæ post passionem, glorificationem, et corpori suo impassibilitatem, 1051. Christus non habet partes, 1051. Non potuit peccare, 1051. Tres sunt hominis status ex quibus unoquoque Christus aliquid assumpsit, 1051. Christi mors quo fuit gravior, eo erga ipsum ardentior debet esse noster amor, 1052. Ex quo Dei Filius factus est, homo semper remansit homo Deus, et Deus homo, 1052.

Ciberea, in quos redigimur, peccati vectigal, 726. Recordatio cineris futuri luxuriæ præservativa, 716. Cinis ergo in cinere pœnitet, 765.

Circumcisionis quis fuerit ritus et quod tempus, 274. Circumcisio Christiana debet esse omnium membrorum et sensuum exteriorum, 271. Circumcisionem passus est Christus et in ea legalia suscepit ut nos ab eis liberaret, 271.

Civitas constructio æmulus antiquæ et unde porta dicitur, 803. Civitas est congregatio hominum sub una lege et eodem jure viventium, 649. Tres necessaria ad edificationem civitatis, separatio, politio, positio, 649. Quæ moraliter explicantur, 649. Septem portæ civitatis Jerusalem sive civitatis et eorum descriptio, 651. Civitates duæ in hoc mundo sibi adversantes, Dei scilicet et diaboli, 787. Civitatis Dei præstantia, 787. Civitatis diaboli miseria, 778. In civitate Dei omnia non miles, 778. Civitates duæ et ipsarum civitas, 347. Civitas Dei multis non nibus appellatur, Sion, Jerusalem, regnum Dei, Ecclesia, 641. Civitatis Jerusalem septem portas, 651. Civitatis spiritualis descriptio, 651.

Clericus idem est quod electus, 681. V. Sacerdos.

Clunia euseu disciplinam plura sub S. Hugone monasteria suscipiunt, 919. Cluniaci quæsi tributarium se sponte præsent Alphonsus rex Hispaniæ, 647.

Cœna Domini, dies reconciliationis pœnitentium a Patribus designata, 416. Vide Pœnitentes. Cœna facta id est parata, non perfecta, seu finita, 418. Dies Cœnæ Domini ad pœnitentes reconciliandos et recipiendos a SS. Patribus designatus, 416. Cœnophagisare quid sit, et quomodo sancti in patria cœnophagisarent, 650.

Cogitationes bene a Deo descendunt, male a nobis ascendunt, 576. Facilius Elias clausit cœlum a pluvia, quam animum a cogitationibus malis, 576. Inde quam molesta sint distractiones, etiam involuntariæ, 576. Cogitatio sui tota ad pœnitentiam via, 194. Dæmon cum opus evadere nequit, cogitationem pollinere nititur, 617.

Coloniensis monasterium S. Maguobodo regendum committitur a S. Leodio, 1492.

Columba, Christianus sicut columba sine serpente, nec serpens sine columba, 484. Columbae septem proprietates Christiani convenientes, 484. Columbae septem proprietates justis adaptatas, 508.

Commemoratio omnium fidelium defunctorum post festum Omnium Sanctorum, 650. Videtur jejunium in illa a fidelibus observatum, 508.

Commodum suum alterius in commodo quærere plus est contra naturam quam paupertas, quam dolor, quam mors, 994. Nec ad mortem fame periclitanti sapienti, licet insipienti panem præripere, 995. Ex inutili insperatum quandoque venit commodum, 996.

Communio vox usurpata ab Hildeberto pro communi honorum possessione, sive proprii abdicatione, 196. Quod et sæpe in ejus sermonibus. Communio, Vide Eucharistia. Ad communionem admittentur pœnitentes die Paschæ etiam non absoluta pœnitentia, 393. Communio spiritualis, 765.

Compuentionis duo sunt genera; pro peccatis commissis, pro dilata præmia, 845.

Concilia in Galia quadraginta quatuor congregata ab an. 1007 ad an. 1132. Quorum majorem partem congregavit Gerardus ep. Lugdunensis apostolicus legatus, 473. Concilium Treventense II, cui adfuit Paschalis II an. 1167, 1176. Concilium Naquetense congregat Hildebertus ad tollendos plerosque Britannicæ abusos, in quo Colomanes ipse suis juribus renuntiat, et quod summus pontifex confirmat, 192, 193.

Concionatoria sermo contemplitur, ejus vita contempnibilis est, 480. Pro varietate auditorum et peccantium varianda est concionatori prædicatio et correptio, 488. A concionatore sermo variandus pro varietate auditorum, 731. Concionatores sunt evangelici prophetæ, 686. Concionatori evangelico tria sunt necessaria, scientia, audacia, lingua, 486.

Confessio peccati, soror innocentiam, 1390. Confessio in inferno inutilis, 317.

Concupiscentia non tollitur per baptismum, licet tollatur peccatum, 953.

Confidentia in se mater superbiam, 849.

Confirmationis sacramentum (Per) corpori fidelium incorporatur, 488.

Conjugium non est necessitatis sed voluntatis, 164. Sed post obligationem sit necessitatis, 164. Conjugium non facit defloratio virginitatis, sed pactio conjugalitatis, 77, 80, 122.

Conradus Cuno Prænestinus episcopus, cardinalis, legatus Paschalis II, summum pontificatum recusat et adest concilio Lateranensi, 99.

Conquestio captivi afflicti, ipsius forte Marbodi, 162.

Conscientia lectus est bonus mollis, durus malis, 512.

Conscientiam bonæ testimonium, tutissimum in adversis solatium, 59. Conscientiam bonam nihil felicitas, nihil jucunditas, 194.

Consecrationum sacramentum antiquitas, 43.

Constatio Ingentium, Mariæ scilicet et Marthæ, versus Marbodi, 1577.

Constantinus iusticiæ precibus S. Roberti Casæ Dei a dæmonio liberatur, 1444. Constantia viri est in utraque fortuna gravitatem retinere, 979. Inconstantia quid sit, 979.

Consubstantialitas utriusque est alterum in altero esse, 489. Consubstantialitas in divinis quid sit, 489.

Consuetudo veritati et rationi nunquam præponenda, 96, 97, 115, 125. Consuetudo peccandi cordis duritiam parit, 236.

Conules vocati magistratos plebei, vulgo *échevins*, 88. Cenomanensium consulum imperbitas, 88.

Contemplatio et sacra Scriptura cella vitæ, a qua spiritualiter animæ inebriantur, 785. Contemplativi sunt non solum in mundo, 258. Contemplatio nisi Deus illum reat periculosa, 616. Contemplantis animus e terminis sacre Scripturæ eximia descriptio, 875. Contemplativa vitæ super activam præstantia, 65. Sed illi non repugnat, 88.

Utriusque figura Maria et Martha, 89. Utriusque alternatio laudabilis est, 70. Utriusque figura Lia et Rachel, 70. Curæ pastorales contemplationem non impediunt, 71. Præclara contemplationis et actionis allegoria in iusta Jacob cum angelo, ex S. Gregorio, 71.

Continentia et virginitas in quo differunt, 526. Continentiam superhorum solvi Deus quandoque permittit, 615. Ad eam quasi voto ministri sacri tenentur, 615. Cuius obligationis figura est tunica talaris quæ clericorum est propria, 615. Ad eam servandam cogitationibus invigilandum, et oculorum curiositati resistendum est, 616. Ad idem humilitas et studium maxime conducunt, 616. Et abstinentia, 616. Et vitandus feminarum aspectus, 616. Et cum ipsis habitatio, 836.

Cor bene directum quodnam est? 213.

Corona et diadema in quo differunt, 234.

Corpus. Spatium seu extensio corporum propria, 1013. Corpus humanum infernum est domicilium, 943. Corpus nostrum equus domandus, 791.

Correctio non fiat nisi ex charitate, 689. Quam discreta debet esse correctio, 162. Ejus optimæ regulæ, 163. Si corripis corripe ex charitate; si parca parce ex charitate, 162. Neglectus seu nimia indulgentia correctionis in superiore quam damnanda, 500. Verus ille amicus est, qui corripiendo quærit abolere vitium, non insultare vitioso, 950. Quam patienter Petrus tolerit reprehensionem Pauli, 950. Objurgandum graviter, sed eluce ira, 971. Præcatore obstinati plus orando quam disputando corrigendi et emendandi, 1398.

Costa ex qua Deus formavit mulierem in semetipsam multiplicata est, 1068. Mulier de costa Adæ non nisi miraculoæ prodiit, 1069.

Creavit Deus intelligentem creaturam ut intelligeretur et inde amaretur, 1054. Creavit simul spiritualia et corporalia, 1054. Creationis ordo, 1064 et seqq. Deus creavit cælum et terram, id est angelos et materiam, 651. Omnium creaturarum causas ab æterno in Deo fuerunt, 1068. Ratio primordialis causa non nisi Deo competit proprie, creaturæ tantum impropre, 1069.

Credo majus et credo minus, 1031.

Cruz. Cur cruce potius quam alio supplicio Christus meri voluerit, 485. Crucem varie portant Christiani et Symon Cyrenæus, 485. Cruz in processione delata extra

civitatem, 437. Hæc consuetudo præsertim Canomania, 437. Quo solebat rita, 437. Quam patienter Christus tulit crucem, 440. Crucis variae dimensiones explicantur, 521. Crux Christi virga Moysi, 508. Christus in cruce rex et sacerdos, 594. Omnia traxit ad se, scilicet diligendum, imitandum, et secum regnandum, 594. Christianus in hac vita debet semper in cruce pendere, 593. Crucis signum super frontem cordis et corporis est imprimendum, 594. In Ecclesia nunquam defuit nec desit iniquitas peccata et justitia patiens, 603. Ad quod heresis venenum aspiunt, et falsi fratres genuina viperarum, 603. A cruce vera S. Andreæ et S. Petri geruntur, 621. Signum crucis in fronte Goliath non habuit, 628. Mirus liberationis humanæ per Christi crucem processus, 714. Christi vexillum victoria Christi trophæum, 715. Crux Christi sycomoros seu ficus fatua, 314. Triumphus crucis Christi, 315. Crux Christi quercus Thabor, 315. Crucis vexillum in processionebus gestatum, se i præcipue in processione Palmaram, 385. Christus cur supplicium crucis elegerit, 595. Membra singula crucifixi nos docent sanctum membrorum nostrorum usum, 595. Nemo antiquorum Judæorum salvus factus est nisi in fide Christi, 595. Cure latere Christi exivit sanguis et aqua, 597. Crux in processione extra civitatem Cenomanorum solemniter deportata ad S. Vincentium, 437. Crucis signum et Passionis Christi memoria optimum contra curvum præsidium, 765. Crucis sanctæ signum contra illusiones nocturnas, 74, 97. Crucifixia debet esse totus homines, 481. S. Crucis ecclesia a B. Licinio Andegavia ædificata, 1427. De inventione S. Crucis poema, 1255.

Cujusdam nominis Clari epitaphium, 1323.
Cultellum. Donatio authentica per traditionem cultelli fieri olim solita, 8.
Cupiditatis qualia mala sint, 19, 22. Varii et vani cupiditatis prætextus etiam in ministris sacris, 22. Cupiditatis mundanæ diægnosis metrica per Marbodum, 1527.
Curiositas quid sit, 964. Maxime vitanda, 789. Futuri curiositas vitanda, 990. Curiositas quam periculosa, 236. Curiositas et nimia ad exteriora edusio solitario quam periculosa, 397.
Custodia sui quam necessaria, 249. Custodie variae a monacho observandæ, 570. Sola sensuum custodia homo cor suum potest invenire, 398.
Cuthberti (S.) Dunelmense monasterium, 60. Ejus corpus post 418 annos reperitur integrum et flexibile, 610.

D

Dæmon oratione et virginitate maxime torquetur, 73. Sæpius victus non desistit dum venel vivat, 73. A dæmone tentati solo consensu vincuntur, 74. Dæmones et Judæi Christum fuisse Messiam uoverunt, sed non uoverunt ipsum esse Deum et Dei Filium, 590. Dæmon præcipue reges et sacerdotes impugnat ut populos disperdat, 602. Dæmon ad captivos homines expuldit hancum, sagenam et rete, 630. Invito dæmone crevit Ecclesia, 642. Dæmon nunquam satiat captivos suos, 616.

Daniel abbas Ebrunensis, 104.
Decretales falsæ ab Isidoro Mercatore compilatæ, 129. Has bona fide citavit Hildebertus, sicut Ivo Carnotensis et omnes pene illius ævi scriptores, et Gratianus ipse, 129.
Delictum. Discrimen inter delictum et peccatum, 1094.
Depositum non semper reddendum, 971.
Desidia bonum naturæ perdit, diligentia malum naturæ reparat, 607.

Destructio tramea et flamma diaboli, 433.
Detrahentes sunt sicut apes quæcumq; aculeis in cauta, 365. Desideranti nihil satie festinator, 961.
Deus durus creditor de suis gratiis gratias exigit, 17. Et tamen fit debitor sibi debentibus, 17. Deus ideo a nobis non videtur, quia nec vere a nobis diligitur, nec vere queritur, 221. Deus est esse bonum et Deum, 236. Deus a beatis tantum amabitur quantum videbitur, 229. Deus et si trinus, non est tamen nisi unus, 377. Deus Pater Christum diligit propter se, homines propter Christum, 446. Dei triplex visio, scilicet gratiæ, justitiæ, gloriæ, 536. Deus immensus in se, crescere potest in nobis, 565. In Deo confidendum est in adversis, sed nobis agendum est, nec Deus tunc tentandus est, 581. Deus vult omnes homines salvos fieri, 595. Esse sine Deo est non esse, 335. Kæsa cum Deo est esse in paradiso, 596. Unius Dei nomen primum publice prædicavit Abraham, 651. Deus qui ubique est quomodo venit in mundum, 593. Quomodo in anima justi vere esse dicitur, 617. Deus quomodo dicitur requiescere, 1172. Deus quomodo semisse dicitur, 541. Immensus in se quomodo in nobis potest crescere, 565. Quatuor modis dicitur descendere, descensu punitionis, protectionis, incarnationis, visitationis, 611. Visitat autem corrigendo, sublevando, confirmando, in requiem collo-

cando, 612. Immutabilitas Dei docte et theologice descripta, 716 et 717. Quod Deo est essentia, hoc illi vita et beatitudo, 717. Deus ab initio nec totus notus, nec totus incognitus, 1013. Etiam ante legem Deus cognosci potuit, 1014. Deus necessario non nisi unus est, 1015. Quomodo Deus intelligatur bonus, sapiens, justus, etc., 1016. Qualem de Deo habere debeamus ideam, 1016. Non ideo omnia eterna sunt, 1016. Deus est in omnibus per essentialiam, 1017. Nullum incipit esse quia ab æterno ubique est essentialiter, 1017. Variè Deus est in creaturis, scilicet per essentialiam, et in bonis per gratiam, 1018. A Deo longe sunt peccatores, quia et per peccatum sunt dissimilimi, 1018. Deus etiam ante legem agnosci potuit, 1014. Dei immensitas, p. 101 et seq. Deus ideo verus et Dominus qui servo non indiget et quo servus indiget, 1024. Quædam de Deo temporaliter dicuntur sine dispendio suæ æternitatis, 1028. Deus ab æterno Dominus, non ab æterno creator, 1029. Dei duplex est operatio, per se, et per creaturas, 1091. Deus tantum intelligitur quantum diligitur, 1061. Deus malos futuros prævidens, eos tamen creavit ad utilitatem sanctorum, 1075. Deus verus est cibus creaturæ rationalis, 1091. Deo idem est bonum esse, quod esse, 1091.

Diaboli quadratus exercitus, 222. Ejus quatuor duces, et septem satellites, 222. Diabolus a peccatore non diligitur, sed ut malus Dominus sustinetur, auro mundi, non diaboli, 317. Diabolum fortem facit non sua virtus, sed nostra infirmitas, 380, 522, 594, 714. Diabolus a Christo justitia et sapientia potius quam potentia victus est, 384, 522, 537. Diaboli quantitas et quam varia sint ut perducendo homines artificia, 373. Diaboli carcer hic caliginosus aer, 477, 570, 792. Diabolus Christi humanitate deceptus, deitate victus est, 537. Per se peccavit, ideo regnum non potuit, 586. Diabolus nihil prævalet ex se, 761. Fraude non vi primum hominem prostravit, 702. Rex cecidit a ligno ad lignum, a ligno scilicet vitæ, ad lignum crucis, 762.

Dies. In hac vita dies sunt hominum, post hanc vitam dies sunt Domini, 317. Dies Domini est dies mortis uniuscujusque, 316. Dies ab antiquis lapillis assignati, felices albis, infelices nigris, 525. Totam vitam nostram dies unus est, 642.

Dieta sive via trium dierum, qua ad Deum revertimur, 241, 416, 664. Maxime sacerdoti necessaria, scilicet a malo declinare, facere bonum, in bono proficere, 665, 706.

Dimissorias litterarum antiquæ usæ, 125. Sine his clerici ad alienam diocesium non admittentur, 125. Ubi hoc scire expenditur, 125.

Dina. Versus Marbodi de rapto Dina, 1565.
Discipline usæ ad reprimentum libidinem, 74. Discipline ecclesiasticæ quis sit scopus, 162.

Dispensatio a lege non debet concedi nisi post seriam deliberationem, 145.

Dispensatoris boni officium et mali defectus, 549.
Distractiones quam molestæ sint etiam involuntariæ, 575. Facilius Elias clausit celum, quam animum a cogitationibus vana, 575.

Divitiæ hic possidentur quasi per somnium, 318. Divitum ut plurimum vitiosa tristitia, 320. Divitiæ bonæ in se, malæ per abusum, 320. Divitiæ pulvis vento dissipandus, 33. In pulvere dives beatitudinem querit, nec invenit, 342. Inter tormenta plures animi libertatem recuperaverunt; inter divitias pauci, 20. Divitiæ quam fallaces sint, 43. Divitiæ solum nobis ad vitæcom concessæ, 610. Dives est camelus gibbosus cui omni pecuniæ dorsum inflat, 64. Dives damnatus est, non pro rapina, sed pro leproditate, 64. Divitem non divitiæ, sed cupi filias damnat, 644. Divitiarum ecclesiasticarum abusus sacrilegium est, 750. Regnum celorum, quod est pauperum, quomodo fieri possit regnum divitum, scilicet per elemosinas, 753. Dives quam miser est qui de arca gaudet, de corda non plangit, 779. Divitiæ et peccata, grave onus, 821. Divites aliquos ideo Deus facit, ut habeant unde peccata sua elemosinis rediment, 790. Nil tam angusti animi quam amare divitiæ, 990. Cur contemnentur divitiæ, 990. Sic auro utendum ut Betilibus, sic sctilibus ut auro, 990. Divitiis parent omnia, 990. Nulla e pecunia nobilitas, 990. Fortuna non movet genus, 990.

Docilitas quid sit, 964.
Doctrina sacra panis est animæ, 581.
Doda a S. Magnobedo sanatur, 1778.
Domini officia in servos ut sibi subjectos, 988.
Domorum dispendiarum quatuor sunt species, 994. Tria sunt quæ hominem eiciunt de domo sua: furus, stultitiam, mala uxor, 361. Non domo dominus, sed domini domus debet honestari, 988. Ideo temperantia in edificiis est servanda, 988.

Domololus a S. Magnobedo mirabiliter sanatur, 1778.

E

Ebroense monasterium quam dissipatum, 101. Haurion alias dictum, 104. Subjectum abbatis S. Petri in rati Carnoteusi, 104 n. Ejus reformationi insistit Hildebertus, et ad hoc legati apostolici auctoritatem implo- rat, 104 n. Frustra Willelmus abbas S. Vincentii ejus reformationem tentat, 121.

Ecclesia recte dicitur et civitas et domus, 922. Invito diabolo Ecclesia quotidie edificatur et crescit, 642. In Ecclesia nunquam defuit et nunquam deerit iniquitas pre- mens et justitia patiens, 603. In Ecclesia totus Christus pro Ecclesia pugnet, 625. Templum Deo dicata propter ho- mines, 656. Ecclesia solum Dei non solum excelsum, sed et elevatum, 702. Ecclesia Dei, unum ovile et unus pastor, 709. Voluit Deus unam esse Ecclesiam, sicut et ipse unus est, 709. Habere non potest Deum Patrem, qui Ec- clesiam non habet matrem, 712. Ecclesia, Christi familia, 754. Integritas corporis Christi et ejus inconstituta tunica Ecclesie figurabat integritatem, 799. Ecclesie hostes sunt philosophi, hæretici, Judæi, spiritus maligni, 221. Ecclesia quomodo est domus Jacob, et domus Joseph, 274. Extra Ecclesiam catholicam nullum est verum sacri- ficium, 279. Ecclesie anima, Spiritus sanctus, 280. Con- gregari in nomine Jesu quid sit, 240. Christus quomodo caput Ecclesie, 281. Ecclesie intercessio pro peccatori- bus quam sit efficax, 298. Ecclesia civitas inexpugnabilis, 378. Humilis quidem, sed invincibilis, 379. Ejus elogium, 383. Ecclesie seu etiam anime triplex desponsatio, 459. In Ecclesia inter paleas, id est malos, grana, id est ju- ti, genuit, 477. Christus quare in sponsæ figuram quater repetendo revertere, quater revocat Ecclesiam, 542, 548. Quatuor montes circumdant Ecclesiam, 601. Totus Chris- tus in Ecclesia et pro Ecclesia pugnat, 622. Ecclesiam Christianam templo Salomonis longe digniores facit corpo- ris Christi præsentia, 649. Apostoli sunt fundamenta Ec- clesie, 642, 645. Ecclesia cur vocatur et ecclesia et basi- lica, 645. Partium ecclesie moralis et inæniors interpretatio, 646. Ecclesie Christiane templo Salomonis magis venerandæ, et potiori jure vocandæ sunt domus Dei, 658. Cur in ecclesiarum dedicatione concedantur in- dulgentiæ, 678. Ecclesia ut tunc modo prospera clara, modo adversis obscura, 671. Ecclesie existitudo ab un- ctione sacerdotum, 703. Unitas in Ecclesia maxime com- mendatur, 710 et seq.

Ecclesiasticarum verum dispositio laicis interdicta, 123.

Electi quidam, licet tepidi, salvabuntur merito fun- damenti, id est Christi, 314.

Eleemosynariis divitibus in ultimo judicio pauperes suffragabuntur, 47. Eleemosynæ quam utilis, 47. Bene sperant de judice Christo qui sibi eleemosynas pauperes conciliant advocatos, 58. Sterilitatem liberorum hæc compensat adoptio pauperum, 58. Eleemosyna duplex, dando bona sua, remittendo illis mala sua, 325. Eleemo- syna detur hilariter, 460. Eleemosyna quam efficax sit ad remissionem peccatorum, 759. Per eam regnum celorum quod est pauperum fit regnum divitum, 758. Pauperis caro, caro Christiani, 759. Perui sit aliquando Deus ser- vos suos egere, ut probentur qui possunt dare, 760 Qui pro Deo seminat mercedem cito metet, 761. Hoc probat- ur per viduam Sareptitanam et egregie explicatur, 761. Ut eleemosynis peccata sua redimant, ideo Deus aliquos divites facit, 796. Dandum sine exprobratione, 967, 968.

Elias mortem distulit distulit, non evasit, 27.

Eligendi tres sunt modi: electio, subelectio, præele- ctio, 673.

Eloquentia humana obmutescit, ubi loquitur divina, 796.

Eloquentiam nimis affectare periculosum est, 95.

Epigramma. Hildeberti plura epigrammata, 1363. Ejusdem brevia quædam epigrammata, 1368.

Episcopi humeris cur liber imponitur, 218. Episcopus reus est, qui aliquid in Ecclesia indebite præsumit; et reus est qui præsumptum in correctum relinquit, 130. Epi- scopo non sufficit propria sanctitas, nisi subditorum pro- moveat sanctitatem, 1494. Marbodius episcopus Ermen- gaudi comitis, 1568. Episcoporum proprius titulus vi- carii Christi, 649. Episcopalis dignitatis elogium, 711.

Epiphania punde dicta, 274. Marbodi verana de Epipha- nia, 1568. Magi non malefici, sed philosophi, 274. Cur tres veniunt, nec plures, 275. Stella sine luce, fides sine ope- re, 275. Diversa annis, sed eodem die Christus manifesta- tus est, 281, 285. Tripliciter Christus apparuit ut Deus, 283. Stella Magorum non erat fixa, sed in aere pendens, 287. Cur Epiphania vocatur etiam Theophania, 247. Myrrha penitentiam, thus orationem, aurum charitate- tem designat, 283. Epiphania factum majus quam Nati- vitatis Christi, 289. Baptismus Christi nativitas Christiani,

289. Ut hac die Christus gentes, sic pauperes debet sus- cipere Christianus, 289.

Epistola elegiaca Hildeberti ad Rogerium Salieborien- sem episcopum, de infortunio suo, 1346.

Epitaphium cujusdam prohi viri, 1322. Cujusdam ab- batis, 1324. Cujusdam magistri, 1323.

Eracleus abbas S. Magnobodo mortem machinatus dira morte multatus, 1476, 1499.

Eucharistia. Intincti panis usum Clavici consuetum improbat, Hildebertus, 95. Varii hujus instructionis ritus referuntur, 96. Sorsum panis et sorsum calix a Chri- sto discipulis porrectus, 98, 496. Panem intinctum pro complemento communionis quidam falso arbitrati sunt, 98. Intincta buccella a Christo Judæi porrecta non erat corpus Christi, 98, 419. Cur Christus tantum ad eum, ubi instituit eorum eucharistiam, apparatus adhibuit, 389. Eucharistie doctrina egregie explicata, 392, 422. Ejus magnificentum elogium, 401. Ibi triplex mensa, sacra- mentum ipsum, incarnationis mysterium, sacre Scripto- rum doctrina, 401. Cur panem et vinum eligit Christus ad conficiendam eucharistiam, 422. Cur corpus et sanguis fidelibus separatim administratur, 422. Transubstantia- tio eucharistie primo ab Hildeberto asseritur, 422, 689, 1106. Verba sacerdotis ad consecrationem prolata sunt potestativa, 423. Mortalitas etiam corporis oritur et indig- ua eucharistie perceptione, 423, 464. Caritas unita ad digna eucharistie receptionem maxime necessaria, 464. Cur caro Christi in specie panis fidelibus datur? 452. Mortalitas etiam corporalis, præcipue post Pascha, ex indigua perceptione, 452. Ad perceptionem eucharistie caritas unita maxime necessaria, 452. Et penitentiæ, 456. Periculosum est non communicare, periculosius indig- ue communicare, 464. Realis mutatio panis in carnem Christi asseritur, 495. Christus est agnus Evangelii, 495. Panis sit veraciter caro Christi et vinum sanguis, 496. Eucharistiam sumens etiam cogitationes lavare seu munda- re tenetur, 496. Dignitas eucharistie, veritas carnis Christi, 497. Sumere de sanctificatione est sumere eu- charistiam, 498. Ad eucharistiam quicque accersit sunt quasi forinseci convivæ, 498. Eucharistia est vitium ad ju- stitiam, 498. Accessurus ad eucharistiam a se ipso judice- tur, ne a Christo judicetur, 498. Verba quædam ob- scura Hildeberti circa eucharistiam explentur, et ab omni errore vindicantur, 719. Indiguitate communis usus est mortis Christi, 721. In eucharistia Christus caro cum sit, cibus est spiritus, 1103. Christi corpus in Eucharistia et apud nos est et in caelis, et non diverso tempore, item di- versis in locis totum et verum, 1103. Corpus Christi in eucharistia in se sensibile, in altari est insensibiliter, 1104. Quomodo Christi corpus est in una parte altaris, et non est in altera, 1105. Et in hoc altari, et eodem tempore in altero, 1105. De eucharistia non solito modo disputan- dum, sed credendum, 1105. Totum corpus Christi in eu- charistia et integrum est in qualibet parte, 1106. In nullo virtutis divine sic deficit humana ratio, ut in eucharistia, 1106. Hic ex rationis defectu proficit fides, 1106. Quali- ter ad celebrandum sacerdotes se debeant præparare, 1107. Variæ causæ missam celebrandi, 1120. Cur missa quotidie celebretur, 1120. Angeli assistunt consecrationi corporis Christi, 1115. Altare est mensa Domini 1115. Non nostro arbitrio, sed prælati ad communionem sacra- mentam accedere, aut ab ea recedere debemus, 1132. Ver- sus Hildeberti de sacramento altaris, 1150. Eodem de novo sacrificio vetus abrogante, 1151. Alter liber ejusdem de sacra eucharistia, 1152. Eucharistia sub utraque specie olim fidelibus administrata, 1403, 1500.

Evangeliorum textus cur apertus episcopo, et illis clau- sus osculandus offeratur, 193. Evangelii prædicatores du- plici debent dilectione fulgere, 181. Tria sunt ad prædi- cationem Evangelii necessaria: scientia, audacia, lingua, sive linguarum donum, 486. Evangelii textus cur sacer- dotibus offeratur apertus, non aliis, 686.

Exemplum Christianorum vitæ sanctorum, 734. Exem- plum malum est homicidium, 735. Exempla mala su- periorum quam pernicioza, 739.

Exilium. Liber Hildeberti de exilio suo metricus, 1314.

Exultationes vitiosæ sunt quatuor, scilicet in mundo, in corpore proprio, in spiritu maligno, in spiritu hu- mano, 578. Una autem bona in Spiritu sancto, 579.

F

Fama. In hac vita virtutis præmium est fama bona, 183. Qui famam suam pro recordia negligit, secundum D. Augustinum, crudelis est, 195.

Fatum. Marbodi versus de fato et Genesi, 1603. Insula quidam in fatum suum rejiciunt peccata sua, 578.

Felicia et Adaucti (Passio SS.) per Marbodum, 1313.

Felicitas vera in quo consistat, 43. Felicitas temporalis somnium est 351.

Feria sexta primus homo conditus, eadem deceptus, eadem etiam per Christum reconciliatus est, 388.

Fides sine opere, stella sine luce, 275. Fides non corpore centurio ad Jesum accedit, 291. Fides uode dicitur catholica, 312. Fides invisibilium aperit intelligentiam mysteriorum, modo mandata custodias, 399. Fides est murus fundamentatis omnium bonorum, 454. De articulis fidei non est philosophice disputandum, 580. Nemo antiquorum salvatus est nisi in fide Christi, 595. Fide Christus in nobis crescit, 618. Fides sine operibus in inutilis, operans inobediens est per quam cœlum emittitur, 663. Fides et spes vitæ immortalis, est vita vitæ mortalis, 772. Doctrina Christiana tota in fide et vita consistit, 851. Ejus compendium, 851. De fide et spe nostra cum timore et modestia, poscenti nos respondendum est, 1009. In rebus fidei, Scripturæ sacræ, non proprio sensu, sed ratione sunt interpretandæ, 1009. Definitio fidei secundum Apostolum, 1009. Secundum Hildebertum, 1010. Fides est fundamentum spei et charitatis, 1011. Fides et spes in quo differant, 1011. Est tantum non apparentium, 1011. Est vera virtus, sed si per dilectionem operatur, 1012. Fides aliquando parva cognitio est et magna fortitudinis et contra. Fideles simpliciter credentes per fidelium doctorum potuerunt salvari, 1014. Antiqui non potuerunt salvari nisi per fidem Christi in mysterio velatam, 1014. Gentiles fidem habuerunt velatam in mysterio, et aliam Deo quidem acceptam, sed non sufficientem ad salutem, 1015. Duo sunt objecta fidei, divinitas et incarnatio, 1015. Deus tantum cognoscitur quatenus diligitur, 1062. Fides pretium quo emitur regnum Dei, 817. Fides unus dicta sit, eo quod scilicet fiat dictum, 972. Fidei cognitio per legem scriptam cepit crescere, 1014. Revelatio divina circa fidem duplex est, inspiratione et eruditione, 1013. Fides prima omnium virtus, 1169.

Filii legitimi dicuntur filii ex patre; spurii dicuntur filii sine patre, 575. Filii diaboli dupliciter sunt: conceptione et imitatione, 782. Filii Dei sunt quatuor modis: prædestinatione, vocatione, justificatione et magnifica iure, seu glorificatione, 782.

Firmamentum, aquæ consolidatæ ut crystallus, 1065.

Flabelli usus in missa, 4.

Flagellat Deus tripliciter quos diligit, 429.

Flagitia et facinora in quo differunt, 416.

Fontehaldense monasterium in ipso initio quam sanctum, 148. Habet pro patrono et defensore Hildebertum, 148. Cujus officium exercet erga Haericum I Angl., 165.

Fortitudo quid sit et quæ sint ejus partes seu dotes, 975. Si cupiditate agit temeritas est, 975. In necessitate mors turpitudinis autem ponenda, 976. Stultum est periclitari sine causa, 976.

Fortunæ bona quæcumque sint, 988. Fortuna non mutat genus, 990. Versus Hildeberti de infidelitate fortunæ, 1349.

Fraus quam late pateat inter homines, et fraudum variorum species, 635.

Fronti nulla fides, 974.

Fuga discreta non est vituperanda, 83.

Fulco Richinus comes Cenoman, adulterii reus, sed penitens, 53. Troarum expugnavit et incendit, 53.

Fundamenti merito quidam tepidi salvantur, quomodo hoc fiat, 312.

Futuri vitanda curiositas, 990.

G

Gabriel. Fortis princeps Christus, fortis miles Joannes a solo fortis Gabriele debuit prænuntiari se, 59. 557.

Galfridi comitis epitaphium, 1924.

Gaudium. Quatuor sunt mala gaudia, seu exultationes, 1. in mundo, 2. in corpore proprio, 3. in spiritu humano, 4. in spiritu maligno, 578.

Gaufridi episcopi Andegav. epitaphium, 1620.

Gaufridi comitis epitaphium, 1620.

Gaufridus de Melunna episcopus Andegavensis et monachus Cluivacensis sub. S. Hugone, 173. Hunc vocat Hildebertus tironem S. Benedicti, 173.

Gaufridus comes Major Monasterium vexans graviter punitur, 931. Marbodus M. Gaudio suo salutem, 1624. Item ad eundem, 1624.

Gebuinus præceptor et archidiaconus Terensis, 182. Vir moribus et litteratura conspicuus, 182. Sermones edidit, 182. Sancto Bernardo commendatur ab Hildeberto, 183.

Gemmelicenses seu Gemmagenses monachos inter et S. Vincentii Cenomaneus illi pro ecclesiis de Scona et Cortegam, 184.

Genovefa D. pauperes labore manuum suarum sustentabat, 542. Miraculis claruit, 543. In ipsius D. Genovefæ

monasterio videtur Hildebertus ad canonicos regulares fuisse locutus, 521, 543. S. Genovefæ non leguntur peccata, saltem gravis, sed legitur penitentia, 510. De S. Genovefa sermo, 62. Hunc sermonem Hildebertum prænuntiasset probabile est in monasterio S. Genovefæ Parisiensis, ad canonicos regulares quos hæredes S. Genovefæ vocat, 548, 543.

Gentiles et Judæi per Christum mediatorem uniti, 545.

Gerardus Engon-mensis episcopus, S. R. E. legatus, 103. Multa concina in gallis cogit, 173, 163, 182.

Germano (De S.), 530. Sanctus Germanus hic vocatur senex, 544, 546. Hic sermo videtur habitus in monasterio S. Germani a Pratis, 546. Festum S. Germani olim ab opere servili sabbatizatum, seu feriatum, 546, 541. Festum nempe translationis ejus notatu, 558. S. Germanus martyr fuit voluntate, 552.

Gidoaldus surdus a S. Maguobodo sanatur, 1593.

Giraldus pater S. Roberti abb. Casæ Dei, 1433.

Giraldus de Venna monachus Casæ Dei scripsit vitam S. Roberti de Casa Dei, 1431.

Gladii duo in cœco Domini duos gladios, regis scilicet et Ecclesiæ, significant, 102.

Gloria laborum merces, sed stulis, 976. Gloriæ fructus sæpe superbia, 993.

Godolena a S. Maguobodo a cæcitate sanata, 1480. Sicut et Gode, 1480, 1500. Et Gaudomella, 1500.

Gratia creatrix homini concessa ab initio, 1706. Sex gratiæ per oleum in Scriptura designantur, dum secundum naturam, quatuor secundum efficientiam, 560. In se sperantibus, sive se præparantibus non deest gratia Dei, 736. Gratia auxiliatrix hominibus, etsi quotidie cadentem, non deserit, 772. Gratia in conversione peccatoris totus progressus videtur in revelatione prodigi, 815. Sine gratia Dei nec bene volumus, nec bene operamur, 48. Officiosissima est hominibus gratia Dei, 50. Gratiam cui inviamur præparat notus Deus ad tollendum nobis excitationem, 31. Vult Deus omnes homines salvos fieri, 51. Gratia Christus nos liberat, non meritis, 221. Gratia triplex: operans, subsequens et finalis, 307. Utrique latroni mors Christi, si voluissent, erat profutura, 370. Gratiæ virtus et ordo in conversione Petri, 375. Ad quam gratia eum prævenit et juvit, 375. Homo per se cadere potest, non resurgere, nisi per gratiam, 376. Aquam gratiæ quo quis per se bibit, eo plus vitat, 381. Varii ordines salvandorum per gratiam figurati per Noe, David et Job, scilicet conjugatorum, prælatorum, et contemplativorum, 283, 494. Gratia Christi sola potuit homines salvare, non vero lex naturalis, nec lex scripta, 557.

Gualguenus sive Gualterius, 86.

Gualonis episcopi Paris. epitaphium, 1325.

Gueno monachus Cluivacensis, 934. Cui B. Petrus designat basilicam novam et ampliorem edificationem, 934.

Guido de Lavalle, frater Agætiæ uxoris Hugonis de Credoue, 145.

Guido seu Wido de Stampia Sarisberiensis scholiarcho, diaceno archipresbyter et præceptor Cenoman, et tantum Hildeberti successor in episcopatu, 91.

Guillelmus de Campellis inchoat abbatem S. Victoris Paris. I. Not. Parisiis docet philosophiam, 145. Ejus auditor Abælardus, 145. In bono proposito confirmatur ad Hildebertum, 18. Quam parum divitiarum cupidus fuerit, 22.

Guillelmus sive Willelmus abbas S. Vincentii, 66. De onere sibi imposito gemens præclara epistola confortatur ab Hildeberto, 66. In dubiis instruitur, 72. Dicitur vir consummatæ religionis, 121.

Guillelmus Rufus, Angliæ rex, persequitur Hildebertum, 88.

Guillelmus de Longeyo seu de Loulayo, 125.

Guillelmo Carnotensi priori gratulatur de sui monasterii reformatione, 90.

Guillelmum Hildebertus Gerardo Engolismensi commendat, 181.

Gula multorum radix peccatorum, 303.

H

Hæresis, venenum aspidum, 603.

Hebdomada ante Pascha dicta pœnosa, 439. Quam sit diabolus pœnosa, 444.

Henrici I Angl. regis filii Willelmus et Richardus submerguntur, 57. Hunc epistola sua solatur Hildebertus in ejus gratiam et familiaritatem receptus. Henricum nullis laudibus effert, 38, 178.

Henricus V imperator Paschalem II papam incarcerat et vexat, ut partem Henricum IV ipse incarceraverat, 107.

Henricus I Francorum rex privilegia concedit monasterio Casæ Dei, 1445. Quæ Leo IX confirmat, 1446.

Henricum hæreticum Hildebertus confutat et e sua diocesi expellit, 113.

Hildeberti modestia, 147, 180, 191, 194, 417, 524, 807. Hildeberti zelus pro disciplina ecclesiastica, 83 et seq., Gravissime vexatur a consulis Cenomaneis, 87, 88. Inde se excusat a concilio Pictaviensi, 85. Multa patitur a Guillelmo Rufo Anglie rege, 83. Romam venit ad Pascalem II, quem non invenit nisi in reditu Savinici, 83. A S. Anselmo petit et obtinet scripto tractatum *De processione Spiritus sancti*, 89. Improbare consuetudinem pauperum in lectu Cluniaci usitatum, 95. Proditorie traditur ab Huberto, Rotrovi comitis dapifero. Ubi dicitur vexatur, 100, 101. Libertatem Ecclesie proprie libertati et vite fortiter preterit, 101. Redimi pretio renuit, 1104. Mira et apostolica ad hoc verba, 101. Ejus in correptione charitas et discretio, 106. Errores Henrici heretici confutat, 111. Etiam a sua ditione fugit, 114. Concilium provinciale apud Naanetes celebrat ad abusum horrendum e Britannia tolendos, 132, 133. Illud confirmat Honorius II, 133. Multa palatia Ludovico Crasso pro juribus Ecclesie laudis, 13, 137. Quam reverenter de eo conqueritur et cum eo agit, ne decanum et archidiaconum Throuensem minus blucos admittat: quorum locos alios instituit, 136, 137. Quam ardeat Hildebertus dissolvi et mori cupere, 145. Plura illi neq. ma a Romanis Ecclesie imposita, 138. Pallius Ecclesie Dilecti concepi impedit apud S. pontificem, 138. Invitatur a Ludovico Crasso ad unctionem Philippo primo genitrici in regem, 143. Ad Honorium II scribit et et proponit monachos da frivolarum ad selem apostolicam appellatum, hoc autem libertate vere apostolica, 143. A S. Bernardo magnus sacerdos et excelsus in verbo glorie et magna Ecclesie columna vocatur, 150 et seq. Scripsit varia opuscula, 10 et seq. In gratiam et familiaritatem Henrici I redit, 154. Similiter et in Ludovico Crasso Francorum regis, 155. Morti proxima Ecclesie suae defendit jura, 155. Simoniacum quocumque ordine prohibet, 156. Restaldi beati Augustini in machinis antecessimus, 180. Illi modestus de suis consueculis loquitur, 180. Quam vocat in genitrici sui filiam, 180. S. Bernardi amicitiam nambit et obtinet, 181, 182. Ab ipso ergo laudatur, 183. Vir latinis reverentibus dicitur ab ipso, 184. Ipse Hildebertus testatur se per viginti et octo annos Cenomani sedisse, ubi per annos quinquase asserit archidiaconum fuisse, 184. Opuscula Hildeberti, 191. Hildeberti Cluniaci monachatus invenitur, 229, 304, 429, 582, 647. Inque Benedictinus, 539, 543. Hildebertus quam alienus fuerit ab erroribus Berengarii probatur, 531. Cluniaci concionatur saepius, 523, 559, 617. Parisius in monasterio S. Genoveve, 538. Et Sancti Germani, 543. Basilicam Cenomaneam a se perfectam solemniter dedit, 639. S. Benedictus audat, 630. Tractatum edidit de vestibus sacris, 617. Summorum pontificum Paschalis II et Innocentii II partibus firmiter adheret, et omnes adhaerere suadet, 709, 711. Zelus Hildeberti pro ecclesiastica disciplina, 711. Verba quae iam obscura Hildeberti de eucharistia explicantur et ab errore vindicantur, 719. Hildebertus suaso S. Bernardi transit ad partes legitimi pontificis Innocentii II, ad quas totam trahit Armoriam, 150. Ab Honoro II, laudibus effertur, 134. Scholasticus sub S. Hugone, 232. Sub S. Hugone Cluniacense scholae, 233. Hildebertus utitur nonnunquam versione Septuaginta interpre., 259. Hildeberti stogium, per Marbodum, 1560.

Homo peccando perdit nomen suum, 310. Homines duo, veteres et novus, 318. Homo factus est ad imaginem totius Trinitatis, 311. In statu innocentiae homo potuit non peccare, in statu beato non potest peccare, 361. Hominum tria genera, extantium carmen, lamentum et vs., 377. Homo feria sexta conditus et deceptus, feria sexta per Christum reconciliatus est, 88. Hominis felicitas ante peccatum, miseriae post peccatum, 216. Homines post incarnationem Verbi angelis quocumque praerati fuerunt, ideoque amplius adorari se ab hominibus parat non sunt angeli, 473. Homo si non peccasset, post certum terminum in caelum translatus fuisset, 474, 476. Homines aequantur angelis, 475. Homo duplicis naturae, duplici cibo indiget: pane pro corpore, verbo Dei pro anima, 507. Homines quatuor viae, infirmitatis, necessitatis, vanitatis, veritatis, 531. Miseriae primi hominis post peccatum ingeniosa et eleganti; parabola descripta, 724. Homines non potuerunt reconciliari Deo, quin inter se reconciliarentur, 753. Homines tres sunt hostes, caro, mundus, diabolus; quomodo vincendi, 820. Homo Deo charior est quam ipse sibi, 972. Hominum variae occupationes et mores, 980. Homini nil melius quam dominium sui, 936. Hominis primi natura erat sine vitio, 1073. In primo homine ab initio erat duplex appetitus, justus scilicet et commotus, 1073. Homo per rationem est imago Dei, et ad ejus imaginem quomodo intelligatur, 1068. Adam primus homo creatus est in aetate virili. Homines cur Deus non crea-

vit simul omnes, 1063. Adam non est seductus, sed mulier, 1074. Plus peccavit mulier quam vir, 1074. Plus peccavit vir quam mulier et quomodo, 1075. Adam ejectione de paradiso tanquam excommunicatum fuisse asserit D. Augustinus, 1078. Homo per rationem est imago Dei, 1171. In homine primo est imago Dei, 1171. Cur Deus creans hominem dixerit *facturus*; cur a ceteris caetera: *fit*, 1171. In homine primo radicaliter erat mulier, 1171. Cur de homine singulariter non dixit Deus: *Et erat velle bonum*, sed tantum pluraliter cum caeteris creaturis, 1172.

Hone tum utili est praefereudum, 999. Quidquid bonum est, est utile; quidquid honestum est, est bonum: quidquid honestum est, est utile, 999.

Hortae diversae ab Adam per Nos, Abraham, Moysen, Christum usque ad flumen mundi, 293. De septem vocis canonicis Hildeberti verus, 1362.

Horti quinque in Scriptura leguntur, 819. Hortus principis B. Maria, 819.

Hospitium (Ad) peregrini non tantum invitandi sed etiam trahendi, 35. Hospitalitatis causa vasa etiam sacra sunt oppigneranda, 35. Hospites precibus etiam sunt praeveniendi, 36. Unde consuetudo lavandi pedes hospitum, 419.

Humilitas praecipua Christianorum virtus, 10. Via ad Deum humilitas, serm. 26, 427. Nunquam hic tuti sumus a lapsu, 75. In lapsu non desperandum; in victoria non superbiendum, 75. Prohibetur a Christo non operum bonorum apparitio, sed inuis ex eis glorie appetitio, serm. 100, 89. Bona opera occultare quandoque peccatum est, 182. In alto non altum sapere nil Deo charius, 184. Humilitas virtutum omnium condimentum, 305. Humilitatis tres sunt gradus: subiecti majori, equali, minori, 401. Humilitas in duobus consistit, in contemptu rerum, et contemptu sui, 402. Humilitate se commendat B. Maria, non aliis virtutibus, 540. Laqueus diaboli evadit sola humilitas, 571. Humilitas virtutum servatrix, superbia dissipatrix, 827.

Hydraulicorum usus apud Aethiopes, 547.

Hypotaute (De) versus Marbodi, 1569.

Hypocrisis paries non conjunctus aliis, ubi ortum qui quis intrat foris est, 321. Hypocrisis quam detestanda, 321. Ibi ad hoc egregia similitudo, 322.

Hypocritarum falsae sunt virtutes, 34.

I

Ignavus. De Achab nunquam efficit Machabaeum, id est de ignavo et timido nunquam efficitur fortem et intrepidum: adagium Hildeberti, 100.

Iguis est congregatio homogenea secundum philosophum, 357.

Imago Dei et imago diaboli quomodo sit in nobis, 44. Immunditia quid sit, 684. Non solum peccatum est, sed et poena peccati, 684.

Immutabilitas Dei theologica, doctissime et elegantissime descripta, 246.

Incarceratorum visio alio qua charitate debeat fieri, 102.

Incarnatio Verbi theologice descripta, 252, 301. Incarnatio motus redemptionis alia omnibus convenientior, 254. Incarnatio Verbi convenientior hominibus salvandi modus, 503. Fuit contra naturam, sed propter naturam, 720. Incarnationis mysterium orthodoxe et fide explicatum, 501. Quomodo intelligatur, *Spiritus sanctus obumbravit tibi*, 501. In incarnationis Christi mysterio discutendo vitanda maxime curiositas, 811. Incarnationis Christi fides semper quibusdam et ante legem et post legem revelata fuit, 1014. Antiqui non potuerunt salvari nisi perfidem Christi in mysterio velatam, 1014. Quare non Pater, aut Spiritus sanctus, sed Filius carnem assumpsit, 1012. Verbum non personam hominis assumpsit, sed naturam, 1042. Versus Marbodi de incarnatione, 1563.

Inchoare. Male inchoata male desinunt, 83.

Indulgentiae cur concedantur in dedicatione ecclesiae, 619. Sive poenitentia indulgentiae non praesunt, 659.

Induratio quomodo accidit, 643. Et recidiva in peccatum, 643.

Ingligerius solitarius, 119.

Ingligerius sacerdos, 1396.

Ingratitudo beneficiorum Dei gratia subtractione puniatur, 750. Crimen imponunt ingrati qui mercedem reddere nolunt, 1291.

Inimicus. Cum nos inimici persequuntur ex odio, praecedat occulta Dei dispositio, 56. Inimicis veniam concedat, qui veniam sperat, 153. Ab inimico non erubescat Christianus pacem prior postulare, 421. Inimici mortem a Deo petere, insana est oratio, 467. Inimicorum dilectio, sed inde graude praesentem, 628. Inimici necessario diligendi, 756.

Injurarum remissio præcipua orationis conditio, 467. Altius injuriæ quam merita descendunt, 967. Miserior qui facit injuriam, quam qui illam patitur, 192.

Innocentia quid sit, 972. In statu innocentie homo habuit posse non peccare, in beatitudine habet non posse peccare, 361.

Inspiratione sua Deus præcipit non in aure, sed in corde. Ser. 109.

Intentionem in omnibus dirigat charitas, 341, 599. Intentionis simplicitas in quo consistat, 193. Ad meritum sufficit bona voluntas, seu intentio; sed si desit operandi facultas, 263. Intentio ad omnes actiones primum dirigenda, 599. In sacrificio non sacculus, sed voluntas Deo placet, 621. Non tua sed te Deus quærit a te, 621. Intentio tollit actuum indifferentiam, 1093.

Inventioni cuiuslibet humanæ multitudinis consensus auctoritatem præbet, 118.

Investituræ laicales execrandæ, 682.

Ira totum hominem perturbat, 981. Quid sit dare locum iræ, 853.

Ironice Deus dixit. *Ecce Adam quasi unus factus est ex nobis*, 211.

Isaac figura Christi, 688.

Isaias Christi putatur progenitor, 686.

Isidorus Mercator plurimum decretalium fabricator et interpolator, 129 n.

Iter trium dierum ut a Pharaone, hoc est, diabolo ad Deum redeant, 416, 453, 849, et alibi passim.

Itinerantium piam praxim docuit Christus exemplo suo, petens templum statim ad introitum civitatis, 648.

J

Jacob exemplar vitæ Christianæ, ejus principium exprimitur, progressus et finis, 634.

Jactantia de se quam ridicula, 971.

Jejunium quomodo fiat vitiosum. Ser. 81. Jejunium quomodo sanctificatur, 325. Jejunium quadragesimale etiam infantes servabant, 387. Perstringuntur qui ideo per diem jejunant, ut ad vesperam lautius cœnent, 327, 648. Jejunium cum elemosyna duplex bonum, sine elemosyna nullum bonum, 319. Jejunii tempore diabolus pertinacius tentat, 330. Jejunium nostrum ditet egenum, 461. Quare jejunium tempore Paschali prohibetur, 471. Jejunium vitiosum quale sit, 650. Tempore Hildeberti ad vesperam protractum, 648. Observatum in Commemoratione defunctorum, 648.

Jerusalem prius dicta Jebus, postea Salem, tertio Jerusalem, 237. Jerusalem tres sunt species, 648.

Joannes et Benedictus legati apostolici, 87, 88.

Joannes missus ante faciem Patris, qui Christus est, quia filius est Patris, 514. Joannes Baptista angelus et vox Verbi, 514. S. Joannis Baptistæ elogium, 556.

Joanne Evangelista (De S.), 630. Fuisse videtur sponsus nuptiarum Cana, 634. Ut a carnis corruptione, sic a mortis dolore creditur immunis fuisse, 634. Voce sua hæreses extinxit, 634. Joannes tuba cornea, argentea, et aurea, 634. Ejus insignis laudatur castitas, 635. Ob virginitatem sit Christo familiarior, 637. Et ob hanc moritur sine sanguine, 638. Mortis ejus circumstantiæ, 638. Manna ex ejus sepulcro emanans, 638 n.

Joannes (B.) reclusus apud Cainonem, 895. Ejus corpus sanctum Calviniani incendunt, 895 n.

Joannes monachus Vindocinensis dictus Cæmentarius, a Goffrido Vindocinensi abbate injuste excommunicatus, ab Hildeberto, cujus ædificiis præerat, justificatur, 457. Reprehensio superfluum in epitaphio Joannis abbatis per Marbodum, 1579.

Jonæ prophætæ naufragium per Marbodum, 1579.

Joseph (S.) nunquam B. Mariam carnaliter cognovit; 530.

Josue idem nomine quod Jeshu, 763.

Jubilus et psalmus quomodo differunt, 258.

Judæ proditoris impudentia notatur, 368. Illi nec consortium, nec osculum Christus denegavit, 403. Quanta Christus fecerit pro conversione Judæ, 417. Ideo ipso proditori corpus suum tradidit ut nos ad suam dictionem invitaret, 418. Doluit Christus super Judam quia obstinationem ejus erat aliis discipulis manifestaturus, 419. Buccella Judæ correctæ non fuit Christi, 419. Gradatio peccatorum affectu solo commissorum a Juda fuit catena qua se suspendit, 49.

Judæi et gentiles per Christum mediatorem uniti, 545.

Judicium. In omni judicio quatuor debent esse personæ: accusator, defensor, testis, et iudex, 1397. Judicio privato peccatores non sunt condemnandi, nec fugiendi, 1397. Maluit Deus peccatum Sodomitarum probare quam judicare, 376. In ultimo judicio tres erunt hominum ordines, judicandi, judicantes, judicati, 243. Aut a Deo in

judicio, aut a nobis in hac vita judicandi sumus, 300. Quilibet qui in morte reperietur, talis etiam judicabitur. Sect. 107. Ignoscit facilius iudex pauca puniendæ quam multa, 85. Copiosius plectetur copiosius nequam, 52. Iudicem oportet mitigent aliqua bona si volumus misericorditer judicari multa mala, 18. In judicio de tribus exigetur ratio: de imagine Dei, de redemptione a Christo, de cujusque dignitate, 218. Qui personam induit iudicis vel etiam consultoris exuat amicum et etiam inimicum, 971. Aliena melius iudicamus quam nostra, 964. Iudicium temerarium quam vitandum, 112.

Jurare. Longius est a perjurio qui non jurat, quam qui etiam iuste jurat, 163.

Jus. Exceptiones juris Hildebertus inchoavit sed non perfecit, 124. Illas ab ipso mutatum esse Ivonem Carnotæum, et eas deinde absolvisse probabile est, 124, 161.

Justificatio duplex, prima facit justum; secundam facit justus, 429. Justificari plures in Ecclesia quam justis, 580. Christus justus et justificans, non justificatus, 447.

Justitia est constans et perpetua voluntas jus suum unicuique reddendi, 234. Justitia est mensura in appetitu commodi, 1074. Justitia fortitudine melior est. Ejus officia et gradus, 987. Justitiæ duæ sunt columnæ, fortitudo et temperantia, 962. Justitiæ duo vitia opposita truculentia et negligentia, 974. Justitia Dei etiam in electos quandoque sævit, 323.

Justo tranquillitas non potest esse; quando est illi lucta cum carne, 536. Justus super omnia debet esse pacificus, 799. Justi tres beatitudines contra tres mortes injusti, 843. Justus esse non potest qui aliquid timet, 965. Nec latrones inter se sine justitia vivere possunt, 965. Justitia dividitur in severitatem et liberalitatem, 965. Iudex damnatur dum ab ipso nocens absolvitur, 966. Ut virtuti præmia sic ad exemplum prodest crimini pœna proposita et intentæ, 131. Anima justi est domus Dei, 656. Quomodo Deus qui est essentialiter ubique, in anima Justis vere esse dicitur, 657.

L

Lacrymarum quanta sit virtus, 319. Illarum origo quadruplex: peccata propria, aliena, exilium a patria nostra, et ejus desiderium, 360. Lacrymæ etiam pro proximis sunt e charitate fundendæ, 510. Lacrymæ penitentis sunt secundum baptismum, 510. Martyri æquivalent, 562. Lacrymarum domum a Deo postulandum, 846.

Lætari licet in via, sed semper inter spem et timorem 479.

Lanfranci epitaphium, 1625.

Latroni utrique mors Christi, si voluissent, erat profutura, 370. Latro petiit paradysum ipsa hora qua Adam exivit de paradiso, 370. Latro in cruce supplicium vertit in martyrium, 518. In passione Christi latro fuit fortior Petro, 483.

Latus significat unionem carnis et animæ, 581, 583.

Laudare. Tam turpe est laudari a turpibus, quam laudari propter turpia, 1493.

Lectioes monasticæ olim in claustris communiter factæ, 556.

Leprosus cur Christus tetigit, cum esset immundus, 289. Leprosi et centurionis ingeniosa comparatio, 292. Utriusque fides superat fidem sororum Lazari, 292.

Lata a S. Magnobodo sanata, 1481, 1501.

Lendobaldus presbyter Andegavensis, 1467.

Lex vetus quomodo Judæis, sic nova apostolis data est, 487. Lex vetus bona sed infirma, ut pote sine adjunctrice gratia, quam a solo Christo sperare potuit, 512. Legalis Christus suscepit, ut ipsis consummatis substitueret Evangelium, 513. Neque lex naturalis, neque lex scripta potuit homines salvare, sed sola Christi gratia, 557, 596. Lex Christi speculum est Christianorum, 690. In veteri lege reges et sacerdotes ungebantur in figura Christi, 713. Etiam ante legem Deus agnoscere potuit, 1014. Per legem scriptam, fidei cognitio cœpit exercere, 1014. Semper quibusdam et ante legem et post legem fuit revelata fides Incarnationis, 1014. Lex scripta ideo data ut repararet legem naturalem et præpararet ad legem evangelicam, 1101. Nova lex seu evangelica, non uni populo, sed omnibus imperatur, 1101. In veteri lege tria erant: promissa, sacramenta, præcepta, 1102. Præcepta alia naturalia, alia figurativa, 1102.

Libera nos a malo, id est a corruptela et mole corporis, 584.

Liberalitas quid sit, 966. Optima benefaciendi præcepta, 966. Molestum verbum: Rogo, 966. Non dandum quod accipientis noceat, 966. Deum imitari si des etiam ingratis, 967. Ingratis maxime benefacit Deus, 967. In beneficiis rogandis delectus est habendus, 968.

Libertas hominis triplex; naturæ, gratiæ, gloriæ, 225.
 Liberum arbitrium quid sit, 1078. Quatuor in libero arbitrio consideranda, 1079. Libertas triplex, a necessitate, a peccato, a miseria, 1080. In quo per peccatum debilitatum sit liberum arbitrium, 1082.
 Librorum multitudo distrabit, non instruit, 997. Librorum legendorum optima methodus, 997.
 Licentia deteriores sumus, 932.
 Licinii (S.), vulgo S. Tezin. Vita, 1417. Et miracula, 1424 et seq. Oculos et visum reddit oculorum, homini nec oculorum figuram in vultu habenti, 1429.
 Lignum vitæ cur sic dictum, et quis fasset ejus effectus seu fructus, 1070. Ligni morales allegoriæ, 631.
 Lingua quam sollicite refrænanda, 434. Lingua varia peccata, loquendo mala, et silendo a bonis, 477. Sex modis loquimur mala, 577. Tribus modis loquimur bona, 577. Libentius audiendum quam loquendum, 985. Bonorum Deus, malorum diabolus os aperit et aures, 622. Linguam habet monachus crucifixam, quod Christus non habuit, 823.
 Lirineuse monasterium a barbaris devastatum, 174. Hanc devastationem solus inter scriptores retulit Hildebertus; et ejus in diti testimonio Baronius et Spoudanus, 172.
 Lis. S. Magnobodus maluit detrimentum pati, quam litem intentare, 1504.
 Litaniarum usus in processibus contra Henricum hæreticum propugnatus, 114.
 Locorum monasterii ingeniosa descriptio et moralis applicatio, 549.
 Ludovicus a cæcitate per S. Magnobodum mirabiliter sanatur, 1473. Lodovarus idem, 1498.
 Lucrum turpe vitandum, 984.
 Ludo non aliter indulgendum quam somno et quieti, 983. Duplex jocandi modus: urbanus et illiberalis, 983.
 Luxuria vitium bestiarum, 614. Ad eo servat humilitas et studium, 615. Luxuriæ quam difficilis victoria, 644. Luxuria, seni maxime, turpissima, 983.

M

Machabæi. De Machabæis versus, 1235, 1520.
 Magdalena (S.). Ser. 69. Egregia de ipsa ad Christum prosopopœia, 574. Ipsa est a qua Christus ejecit septem dæmonia, 575. Videtur dubitasse de divinitate Christi et Christum dilexisse ut hominem, nondum ut Deum, 579, B. V. Maria, et B. Magdalena sunt nobis unaris stella, 580. Quam efficax sit Magdalens pro penitentibus intercessio, 580. B. Magdalena non multa multum dilexit; sed unum multum dilexit; ideo multa illi fuere dimissa, 583.
 Magi non malefici, sed Chaldæorum philosophi, 274.
 Magnificentiam officia partim peccata, partim bellica, 998.
 Magnobodi (S.) episcopi Andegav. Vita et Miracula, 1463. Altera ejusdem Vita per Marbodum, 1490.
 Mahumelis historia metrica, 1277.
 Majestas Dei et amor mundi, non bene conveniunt, 534.
 Malchi historiam composuit Reginaldus beati Augustini monachus, quæ non exstat, 180.
 Malus. Etiam mali meliora probant, 962. Mali triplex est genus: aliud est culpa; aliud pœna, et non culpa; aliud nec culpa, nec pœna, sed ad pœnam, 1091.
 Mandatum Christi ideo dicitur novum quia extenditur ad dilectionem inimicorum, 420.
 Manus. In septima vel octava manu jurare quid sit, 113 n.
 Marbodi elogium, 1391. Marbodus videtur ex illustri familia oriundus, 80. A quo forsan nobilis familia de *Marbous*, 80. Ejus cum Raynaldo Andeg. episcopo dissidium 80. Peritissimus poetices, 113. Est episcopus Rhedonensis, 173. De eo, 190 n. Hymni tres Marbodi de S. Magdalena, 1553. Oratio Marbodi ad S. Mariam, 1559. S. Mauritii Vita duobus libris per Marbodum, 1545. Passio S. Mauritii et sociorum per Marbodum, 1535. Ad Mathildem reginam Anglorum, 1534, 1567, 1566. Quod non sit expavenda mors corporis versus Marbodi, 1573. Ejusdem de bono mortis, 1612. Quod pro morte Christiani non sit flendum, 1578. De differentia meritorum et locorum, 1579. Marbodi versus de meretrice, 1600. Et de matrona, 1601.
 Maria (B.) tota a peccato mundata; fomes peccati, totus in ea debilitatus est, 1045. B. Mariæ Conceptio immaculata innuitur, 538. Beata Maria virgo est, hos Christus filius ejus, 263. Virgo fuit ante partum, in partu, post partum, 264, 303, 523. Quomodo Spiritus S. obumbrasse ei intelligatur, 502. Ejus in partu integritas, 502. Hoc explicatur per solum, crystallum et aquam, 504. Quod et in versibus, 1332. Triplex est B. Mariæ corona: scilicet virginitas, maternitas, maternitas Dei, 825. Dicitur theo-

locos; est autem apud Græcos unicum verbum, apud Latinos due dilectiones, 525. B. Mariæ Assumptionem solemnius celebrandam vocat Hildebertus Guitoni successori suo in episcopatu Cenomane-ni, cum ad Turonensem sedem translatus est, 524. B. Mariæ assumpta vel in cælum corpore et anima, 527. Nam in Assumptione B. Mariæ aliam quam honorationem dicebat Ecclesia, 527. Ad honorem Mariæ omni generi cetera consuetum, 518. B. Maria Christum sine dolore edidit, 533. Eju- in partu maxima letitia, 538. Duplex desponsio Mariæ ut matris Domini scilicet et F. filii, humilitatis et Ecclesiæ, 57. Maria porta in æternum clausa, 370. B. Mariæ re commendat de humilitate non de aliis virtutibus, 540. B. Mariæ quo excelsior, eo humilior, 839. Fuit sanctatum virginum exemplar, maxime monialium, 830.

Mariæ (B.) Ægyptiacæ Vita, metrica, 1262.

Marsiniaci monasterium a S. Hugone pro mulieribus institutum, 919. Ibi brachium S. Agnetis et aliæ reliquæ ab ipso illatas, 919.

Martini (S.) regalis ecclesia multis summorum pontificum privilegiis decorata, 151. Oium monasterium ordinis S. Benedicti, 154. Hanc summo pontifici commendat Hildebertus, 131, 135 n. Martius abbas puellam cæcum miraculose sanat, 482, 1191.

Martyrium. Ad martyrium saltem animo omnes, sed precipue monachi parati esse debent, 551. Ideo et latere Christi exivit sanguis et aqua, 552. Martyrio æquival lacrymarum effusio, 552. Martyr voluntate fuit S. Germanus, 552. Nec martyrium ipsum valet et fratrem occidit, 568. Martyrum interitum mirabilis pignus, sed mirabilior, victoria, 565. Martyres fideles occidi possunt, fœli non possunt, 607. Nullus sine multo virtutum merito martyr fit, 614. Martyrium sine charitate nihil est, 630. Martyrii duo genera: occultum et manifestum, sicut et sa ritici, 766.

Mathematicus contra astrologos, 1295.

Mathildis regina Henrici I uxor piissima, a S. Anselmo consecrata in reginam, 15, 38. Ejus de execratione florum fabula exploitur, 38. Obiit. an. 1118, 121.

Mathildis altera uxor, ut putatur. Guillelmi filii Henrici I submersa, deinde abbatissa, 43.

Mathildis seu Mathildis filia Mathildis uxoris Henrici I regis Angl. 151. Inter moniales Wintonenses educata, 151. Excellentissima et Christianissima ab Ethelredo Ricvallenensi vocata, 153 et 179. Ad Mathildem Anglorum reginam versus Hildeberti, 1331.

Medicina, mercatura, architectura sunt artes honestæ, 983.

Meditationis subjectum quadruplex: quid fuit ut speret, quid est ut doleat, quid esset ut timeat, quid erit ut gaudeat, 584.

Memorieusis episcopus ab Hildeberto laudatus quis fuerit expenditur, 124.

Mendaces sunt filii diaboli, 683.

Mensarum quatuor species in sacra Scriptura, 553. Mensæ inventor Dædalus, 553. Superflui luxus in Mensis elegans insectatio, 564. Hæ potius sunt unmeosæ quam mensæ, 564. Moralis et ingeniosa superfluarum mensarum explicatio, 554.

Meritas et margaritæ de sacra eucharistia quid sint apud Græcos, 96.

Meritum. Ad meritum sufficit bona voluntas, sed si desit operandi facultas, 163, 342. Meritum fundamenti quid sit, et quomodo quidem tepiti salvantur merito fundamenti, 313. Per meritum viduæ ac Zachari quæ par voluntas, 344.

Meretur nemo nisi dum est in corpore, 773.

Militiæ Christianæ quænam sint arma, 792.

Misereri nescire, ferarum est, 159.

Misericordia Dei non est abutendum, 217. Misericordiæ corporalia opera septem, 428. Misericordiæ Dei alia magna, alia parva; illarum filia quæ sint, 428. Eadem magna, major, maxima, 428.

Missæ quotidiana celebratio tempore Hildeberti, 597, 706. Pro missis, pretium non accipiendum, 608. Sacerdotes avari nomine suo sunt indigni, 700. In ipsa missa personarum etiam secularium denominatio, 46. Missa quolidie a S. Magnobodo celebrata, 1475. Missæ celebrandæ varietates, 1110. Cur quotidie celebratur, 1111. Epistola dicta supra missa, 1111. Evangelium ex analogo cantatum, 1112. Cur secreta oratio in missa, 1114. Cor sursum levetur ne pulverescat in terra, 1115. Præfatio, id est præparatio, 1115. Angeli assistunt consecrationi corporis Christi, 1115. Altare est mensa Domini, 1115. Præfationis devota et mystica applicatio, 1115. Devota Canonis paraphrasis, 1116. Pro quibus oratur in missa, 1117. Nullus debet tempore missæ sedare, sed omnes stare, 1118. Quæ intentio fideles temporalis sua pro

missa sacerdotibus offerre debeant, 1118. Presbyter non debet solus celebrare, 1118. Verba quædam, quæ erant in veteri Canone, nec sunt in novo, 1118.

Missio Verbi in mundum, 247, 252, 261.

Monachus. Bonus monachus quam gravibus tentationibus impugnatur, 34. Pseudo-monachi egregia descriptio, 35. Monachorum r. formatio difficilis, 91. Monastica perfectio sine multo labore non acquiritur, 196. Monastica professio recordatio tutum contra tentationes refugium, 196. Monacho quam periculosa sit præteritarum voluptatum recordatio, 196. Monachi plures crucem portant, sed ut Simon Cyrenæus, angariati, et ideo sine fructu, 352. Monacho quam sit periculosa curiositas, et nimis ad exteriora effusio, 397. Monastica vitæ elogium, et monasticorum defectuum insectatio, 430, 570, 660. Locorum claustralium seu monasticorum ingeniosa descriptio, et moralis applicatio, 549. Ad martyrium quisque Christianus, sed præcipue monachus saltem animo paratus esse debet, 551. Variæ monachorum ægritudines ex eorum exercitiis ad meritum tolerandæ, 570. Præcipue a statione in choro, 570. Monastici defectus describuntur, 570. Sed præcipue eorum murmurationes ad invicem, 570. Variæ monachorum tentationes, 571. Quomodo repellendæ, 572. Eorum ambitio arguitur, 572, 584. Regularis exercitatio quadruplex, divina, hebdomadaria, interpolata, continua, 584 et 585. Monastica vitæ elogium, 579. Monachus ut Petrus debet esse trimonius, 579. Monachorum variæ ægritudines ex eorum exercitiis, et eorum longinquatione in choro, 579. Monachorum murmur in invicem, 579. Monachi quatuor occupationes, lectio, oratio, meditatio, regularis exercitatio, 584. Monachus ligatur duabus catenis, professione et Ordine sui amore, 584 et 585. Monachus tepidus Simon est Cyrenæus, angariatus crucem portans, 585. Monachi non sibi soli, sed et aliis, præcipue vero benefactoribus mereri debent, 647, 653. Samuel primus cœnobitarum patriarcha, 652. Monasteria in urbibus quandoque sita sunt ad utilitatem sæcularium, non monachorum, 660. Dialogus inter sæcularem, avertentem monachum a professione, et monachum in ea perseverantem, 603. Cœnobitarum seu monachorum quanta sit jam in hac vita felicitas, 797. Inter monachos nil turpius lite, 800. Super omnia monachus debet esse pacificus, 799. Monachi terrena debent oblivisci, et ad cœlestia suspirare, 800. Monacho professio non licet retroire, 806. Monachi pauperes coactione, non mente, nequaquam beati sunt, 806. Monachi coacti sunt Cyrenæi quid non nisi in angore crucem portant, 807. Quam mortui mundo debent esse Benedictini monachi, 811. Non se dispensent a regularibus exercitiis, 812. Quæ sint veri monachi exercitia, 812. Monasticarum lacrymarum tres origines, peccata propria, peccata proximorum, desiderium patriæ cœlestis, 812. Locus non facit monachum, sed operatio, 818. Monachos nigros alloquitur Hildebertus, 818. Sed quos tunc nisi Benedictinos? 818. Monasteria sunt horti Dei; in quibus deambulat, 820. Monastico ordini quatuor virtutes necessariæ, charitas humilitas, obedientia, disciplina, 827. Abominabile est sub uigra, id est humili veste latere superbiam, 831.

Montes quatuor circumdat Ecclesiam, 601.

Mora quid sit, et quid sit morari, 546. Mora et morari unde et quid significet, 548. Corpus nostrum equus domandus, 794.

Mortificatione assidua sensuum, sancti delectationibus sensuum tandem non moventur, 872. Mortificatio carnis quam cuilibet Christiani necessaria, 480.

Mors. Mortuus. Mors uniuscuiusque dies Domini est, 314. Mortui quomodo mortuos suos sepeliunt, 391, 414. Mortuos tres varie variis in locis Christus suscitavit, quo figurantur tria genera mortuorum per peccatum, 391, 412. Quartum mortuum cur noluit Christus suscitare, 413. Mortem omne vivens horret, 955. Etiam sancti mortem timent, et vel ipse Christus timuit, 955. Illum tamen quandoque cum molestarium impatiens optaret et sibi conceivisset, 956. Moritur impius in cumulo vitiorum, moritur justus in cumulo meritorum, 429. Injurius est Deo qui sibi ipsi mortem infert, 581, 585. Qualis quisque in morte reperietur, talis judicabitur, 773. Mors uniuscuiusque, pro ipso dies est Domini, 316. Morti debentur nos et nostra, ideo vitam nostram ex toto debemus Deo committere, 971. Hac conditione homo intrat in vitam ut exeat; Mors ergo non timenda, 976. In necessitate mors turpitudini est anteponenda, 976. Qui ad extremum veque fati venit sanæ moritur, 977. Omnes eodem cogimur... serius, oclius, sors exitura, 988. Quotidie morimur, 990. Mors est debita carni peccati, 1084.

Moses in monte philosophatus est cum Deo quadraginta diebus et quadraginta noctibus, 684.

Mulierum familiaritas quam periculosa, 1353.

Mundi contemptus non subsistit sine fortitudine et temperantia, præcipue vero sine humilitate, 8. Mundus iste verum ætæquilibrium, 232, 600. Quam vana sit hujus mundi prosperitas, 755. In mundo tris sunt odio habenda, 769. In hoc mundo quatuor causæ gemendi, 798. Amor mundi initio dulcis, siue amarus, 76. Amor Dei e contra, 76.

N

Naupersus a dæmonio per S. Magnobodum liberatur, 1474, 1499.

Nascendi quatuor sunt modi, sine matre ut Eva, sine patre et matre ut Adam, ex patre et matre ut omnes, a matre sine patre ut Christus, 420.

Natale Christi (De) Domini Hildeberti versus: *Sol hædie nobis*, 1359.

Naturæ bonum desidia perdit, diligentia vero reparat, 697.

Nederia et Theodechildis sorores a S. Magnobodo a concitate liberantur, 1482, 1501.

Negligentia vitium justitiæ oppositum, 974. Quæ sint ejus causæ, 974.

Negotiorum diversa sunt officia, 983. Quæ prælatos, quæ privatos deceant, 983.

Nicolai (S.) Andegavensis ecclesia ab Urbano II dicata, 661. Ibidem concionatur Hildebertus, 661.

Nicolaus canonicus a Fulcone demembratus, 141. Ejus causa expenditur, 141 et seq.

Ninulfus abbas S. Albini a gravissima podagra sanatur a S. Magnobodo, 1478, 1500.

Nobilitas generis quandoque turpis est, 987.

Noë, Daniel et Job figura conjugatorum, prælatorum, et contemplativorum, 523, 542. Noë, Daniel et Job variæ prærogativæ, 527. Figura sunt prælatorum, penitentium et conjugatorum, 633.

Novitas triplex, cordis, oris et operis, 416.

Novum dicitur Christi mandatum de dilectione, quia usque ad inimicos extenditur, quod non in veteri Legge. Ser., 34.

Nox triplex in hoc mundo, scilicet diabolus, vita præsens, peccatum, 270.

Nummus. Quomodo servitur nummo, 1626. Quomodo decipitur qui nummo servit, 1627.

Nuptiæ. Turpe est apud reges Ægyptios nuptias celebrare sine draconum carnibus, 517. E nuptiis nulla speratur impune felicitas, 62. Iilarum incommoda egregie descripta, 62, 63.

O

Obedientia quantum sit bonum, 407. Brevior est via ad perfectionem, 481. Crucifixio per obedientiam debet esse totius hominis, 481. Obedientiæ monasticæ descriptio, 481. Obedientia quandoque ipsi voto præferenda, 49. Victimis ipsis Deo gratior, 104. Inobedientia voluntaria nihil majus, 807.

Occupatio. Variæ hominum sunt occupationes sicut et mores, 981. Ad nostras occupationes eligendas eundem est quo maxime natura vergit, 982.

Oculorum mortificatio quam sit ad castitatem servandam necessaria, 197. Oculus duplex, carnis et mentis, 397. Oculus alius interior, alius exterior, 732.

Odiu pestis Ecclesiæ, 684.

Odo. Ad Odonem, postea Urbanum II papam, versus Hildeberti, 1333. Ad Odonem Bajocensem episcopum, 1333. Ad Odonem episcopum simul et comitem versus Marbodi, 1623.

Officium. Negligentia ad divinum officium, quam periculosa, 509.

Oleum. Per oleum sex gratiæ designantur, dum secundum sui naturam, quatuor secundum efficaciam, 5, 560. Olei quatuor utilitates ad scrutandas abyssos, ad cibos condendos, ad lucernam, ad medicinam, 501.

Opilio. Parabola Marbodi, de fraude a ludo Opilioni facta, 1628.

Opinio. Non ex aliorum opinione, sed ex ipsa rerum natura quilibet est æstimandum, 1403.

Operibus misericordiam nullus erit in patria locus, 109, 759. Qui pro Deo opera bona seminal, mercedem cito metet, 109. Opera bona corporalia sunt septem, 488. Opera misericordiam sunt septem, 578.

Opuscula Hildeberti, 153, 171, 180, 191. Hildeberti poema De operibus sex dierum, 1169. Eiusdem De ordine mundi, 1179. Eiusdem de oratio mundi, 1187. Operum Hildeberti conclusio metrica, 1370. Etiam quod electis a Deo promittitur, non nisi precibus et meritis collatur, 36, 58.

Oratio bona quænam est, 217. Oratio vera est amarus cum compunctione gemitus, 217. Non desinit orare, qui non desinit amare, 217. Orationi præmittenda confessio, 459. Oratio sine jejuniis et eleemosynis non est vera: sunt enim ejus duæ alæ ad cælum, 460. Cordis clamor oratio quomodo fit, 462. Instanter et cum perseverantia petendum, 462, 466. Non desinit orare qui non desinit benefacere, 462. Orationis quatuor species quomodo distinguuntur, 465. Animus in exterioribus vagari solitus, ad se, ut ore, difficile redit, 466. Ut impetret oratio, tria debet habere, petere, quærere, pulsare, 466. Male petit, qui petit quæ non sunt ad salutem, 467. Inimici mortem petere, insana oratio, 467. Injuriarum remissio præcipua orationis conditio, 467. Rogationum origo, 461. Tria sunt in oratione a Deo petenda, panis, piscis, ovum, 461. Panis charitatem, piscis fidem, ovum spem designat, 468. Quatuor orationis species scilicet. Obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones quomodo distinguuntur, 465. Nostram in oratione Deus exspectat et requirit instantiam seu perseverantiam, 465. Et ut oratio impetret, tria sunt necessaria, oratio, bona vita, perseverantia, 465. Oratio dulcis in viâ vehiculum, fidelis præcursor ad Deum, 499. Septem colles ut ad Deum perveniamus, sunt septem petitiones Orationis Dominicæ, 499. Oratio debet esse verecunda, pura, ampla, devota, 584. Ad orandum vox altior non est necessaria, 1114. Cur secreta oratio in Missa, 1114. Cor sursum levelur ne putrescat in terra, 1115. Orautes cur convertimur ad orientem, sicut et convertuntur pedes defunctorum, 822. Deum nil roges, nisi quod palam rogare possis, 971. Oratio prosodica et devotissima Hildeberti ad tres Personas sanctissimæ Trinitatis, 1337. Orationes tres Marbodi ad Patrem, ad Filium, ad Deum, 1557. Oratio ad S. Mariam ejusdem, 1559. Oratio penitentis sæpius lapsi, 1574. Orationes duæ pro defunctis, 1577, 1578.

Ordinati ipsi papæ, cur cereus ab ordinato utraque manu offertur, 677.

Origenis error notatur et confutatur, 213, 304.

Ornatus malus exterior malæ mentis indicium est, 189.

Ostropius comes Andegavensis, sive Austropius, 796.

P

Palatini clerici, 1493.

Palma in Scriptura victoris symbolum, 387. Processio Palmarum in Dominica, 385. Varia Dominica Palmarum nomina Osanna, Pascha petium, Competentium, Capitulantium, dies Florum, dies Ramorum, 386. *Vide notam*, 586. Cur Christus hac sola vice, apparatus jumentorum adhibuerit, 389.

Panum varie coctorum quatuor genera in lege offerebantur, quid significent, 361.

Papa cur mantum fert rubeum, 804.

Paradisus terrestris, ubinam fuerit, 1070. Lignum vitæ cur sic dictum, 1070.

Parentes honorandi non solum officiis, sed maxime subsidiis, 509, 784. Parentum injuriæ in filios redundant, 110.

Partu (De) Virginis: *Sol et aqua*, 1332.

Paschalis ritus antiquus sive Judaicus, cum Christiano Paschate collatus, 455. Et parvis magna licet intelligi, 1996. Pascha Domino præparandum est in alto, non in imo, 226.

Paschalis II papa ab Henrico V imperatore in vincula detentus, 108. Ejus detentionem deslet Hildebertus, 108. Ejus in hoc statu gesta contra obtrectatores tueretur, 109 *et seq.*

Passionis Domini tria miracula propter tria peccatorum genera, 444.

Pastor. Reus est pastor suorum vitiorum censor aliorum neglector, 115. Boni pastoris et confundi de confusione subditorum, 106.

Pastorale regimen nec licet non vocales ambire, nec vocales licet abjicere, 159 n. Pastores non debent propter malos bonos deserere, sed propter bonos debent etiam malos tolerare, 160. Pastores maxime continentia decet, 457. Pastores de tribus in judicio rationem reddent Deo, de sua fide, de ministerio, de officio, 663. Pastor mercenarius ab ovibus duo exigit, lac et lanam. Lac unde se pascit non illas; lanam, id est reverentiam quam non debet ambire, 668. Pastores Christum imitentur curantem Paralyticum ante se per tectum demissum, 667. Opportune volentibus, importune nolentibus pastor provideat sub periculo temporalium, etiam et vitæ, 668. Quam reus sit pastor silens in causa Dei et gregis sui, 669. Quænam sit legitima pastoris excusatio, 669. De bonorum pastorum officio, 670. Boni pastores contumeliis et injuriis gloriores fiunt, 671. Mercenarius laboris impatient, 671. Boni pastores discretæ severitati studere debent, 672.

Quatuor debent attendere, dignitatem, officium, caelum, constantiam, 673. Pastorum mira dignitas, unum periculum quod fusc, 274. Boni pastoris quanta in artibus debet esse diligentia, 675. Frustra pastor manus ad Deum tendit, qui ad pauperem manum non extendit, 676. Pastori sive præbato non sufficit esse bonum, nisi alios bonos efficiat, 677. Pastores sunt Dei thesaurarii, 693. Gaudeant prodesse, non præesse, 694. Non avertent timere, nisi a non timentibus Deum, 694. Bonis sint æquales, malis dominentur, 694. Non natura, sed culpa homines hominibus præponit, 694. Pastori miscenda lenitas severitati, severitas lenitati, 695. Quam rea sit pastoris negligentia, et excusatio vana, 696. Pastores sunt Ecclesiæ luminaria, 853. Inter eos luminare majus et luminare minus, 853.

Patarinorum seu Patarenorum qui fuerit error, 1393.

Patientia Dei non est abutendum, 217. Patientia quid sit et ejus officia, 981.

Pati pro omnibus plus est secundum naturam quam vivere sine molestia, 994.

Patria. In patria nullus operibus misericordiæ locus, 750.

Patriarcha. De duodecim patriarchis versus Hildeberti, 1361. De duodecim patriarchis versus Marbodi, 1560.

Paupertas. Attritæ frontis et paupertas, 170. Ut Christus in Epiphania gentes, sic Christianis pauperes, 200. De paupere ad præsulatum rapto Hildeberti versus, 1327. Ejusdem de quodam paupere, 1327. Pauperum tria sunt genera: concili, spontanei et voluntarii, 455. Paupertas læta honesta res est, quæ tamen non est paupertas si læta, 991. Paupertatem quantum Christus in actionibus suis adamavit, 507. Quam pauper fuerit Christus et ejus discipuli in omnibus, 640. Paupertas monastica ab Hildeberto sæpius vocatur communitio seu communicatio, quia nil debent habere monachi proprium, sed omnia communia, et communem temporalium usum, 848.

Pax triplex, ad nos, ad Deum, ad proximum, 403. Pacis causa utile quandoque de suo jure paululum decedere, 978.

Peccator, Peccatrix, Peccatum. Peccatrices etiam conjugio non dedignantur Christus, 12. Peccatum originale et actuale, 323. Quantam ex primo peccato incurrimus miseriam, 39. Originale omnes contrahunt, 40. Hominis felicitas ante peccatum, miseria post peccatum, 216. Tria non peccare compellunt, caro, proxima, diabolus sive mundus, 232. Peccandi consuetudo cordis duritiam parit, 236. Peccatum triplex, originale, veniale, mortale, 157. Peccata mortalia et venialia varie punienda, 268. Peccatorum confessio et dæmonum vexatio, 300. Soli episcopi et sacerdotes peccata gravia penitentibus auctoritate remittere possunt, levia quilibet Christiani oratione mutua, 469. Peccati excusatio, peccatorum duplicatio, 300. Peccata capitalia quæ sint, et eorum effectus, 308. Absolutionis dilatio in criminalibus, 293. Peccator recte dicitur lapis et plumbum, 343. Peccator sibi de peccatis catenamnectit, 343. Ex originali peccato, quantum sordes, 235, 537, 724. Petrus in fide plumbeus, 343. Peccator peccando gratis venundatur, 343. Animæ tres mortes contingunt, cogitatione, opere, perseverantia, 355. A Deo se elongat qui peccat, 411. Peccatum quam grave sit onus, 411. Peccatoris quam detestanda sit ad confessionem verecundia, 411. Quomodo in corde peccatoris amaritudo et delertatio peccati conveniant, 442. Peccatores, alii præ pudore, alii amore peccati manent in peccato, 443. Peccatoris indurati pathetica descriptio, 443. Quot modis peccamus corde, et quot modis corde convertimur, 575. Triplici modo sit conversio cordis, 577. Quid sit peccatum contumeliæ, quid blasphemia, quid iniquitas, 578. Per originale peccatum Adam triplici modo descendit, 768. Ab illo fuit immunus B. Maria, 820. Peccare nostrum est, Dei, ignoscere, 571. De peccatis non semper legendum, sed luctu peracto, bene operandum est, 871. Cur peccatum primi hominis imputatur posteris et quomodo, 1083. Peccatum originale quid sit, 1085, 1087. Ejus pœna duplex ignorantia, et difficultas, 1086. Per baptismum tollitur quidem reatus, sed non concupiscentia, 1086. Peccatum quomodo Deus puniit usque in tertiam et quartam generationem, 1089. Peccatum nihil est, 1090. Bona naturalia tanto magis minuuntur, quanto magis anima peccatis deformatur, 1092. Duobus modis peccatur, cupiditate et timore, 1094. Discrimen inter peccatum et delictum, 1094. Septem sunt vitia seu peccata capitalia, 1094. Quomodo a superbia oriuntur alia peccata, 1094. Peccatorum venialium nemo est expertus, ideo nemo est qui non indigeat lavari, 419. Et iuxta consuetudinem lavandi pedes sanctorum hospitio receptorum, 419. Peccantium felicitate nil infelicius, 438. Peccatorum distinctio asseritur, 458. Peccator ideo perit quia sinistra dextram præfert, 519. Diabolus per se peccavit, homo per alterum, et ideo homo redimi potuit, non diabolus,

588. Peccatum venialia si in usum transeant possunt fieri mortalia, 733. Peccata proximorum sunt frivolum justorum, 547. Quot modis corde peccamus et quot modis ad Deum convertimur, 576. Insulse quidam sua peccata rejiciunt in fatum, in constellationem, in suam corporis complexionem, 578. Lapsus de peccato quomodo accidit et inde induratio, 643. Quid sit peccatorem esse coram Domino, 684. Peccatum est clamor et quomodo, 684. Peccati vecligal, cineres in quos redigimur, 726. Originale peccatum non transmittit propago, sed libido, 782.

Pedum ablutio a Christo fuit exemplum, sacramentum, et argumentum, 427.

Percutere. Deus non percutit ut sanet, flagellat ut purget, 56.

Peregrinari a Domino quomodo fit, 349.

Perfectio religiosa sine multo labore non acquiritur, 196.

Perseverantiae servorum Dei daemon præcipue insidiatur, 9.

Persona in creatis est rationalis substantiæ individua natura, 1026.

Petronilla prima Fontebraldensis abbatissa Hildebertum patronum et defensorem petit, et obtinet a summo pontifice, 148 n.

Petri Lombardi doctrina de iis quibus fruendum ab Hildeberto accepta, 311.

Petri Pictaviensis episcopi et martyris duo epitaphia, 1328, 1321.

Petri casus cur a Deo permissus, 376. Ordo gratiæ in ejus resurrectione, 575. Petro latro fortior fuit ante Passionem Christi, 482. Petrus quinquies tribus nominibus a Christo vocatus est, Petrus, Cephæ, Simon, 582. SS. Petri et Pauli, 559 SS. Petrus et Paulus sunt filii olei: quia duobus modis sunt filii misericordiæ, 561. Olei quatuor proprietates illis explicantur, 561. Quomodo Petrus reliquit omnia, 562. Mirabilia fecit Petrus quam Christus 562. Quo SS. Petrus et Paulus gravius peccaverunt, eo ardentius pro peccatoribus intercedunt, 562. Petrus ut Judex, Paulus ut doctor assistent in judicio imperatori Christo, 563. SS. Petrus et Paulus fidei et Ecclesiæ fundamentum, 564. Petri præsumptio humilitate compeusata, 568. Petrus est trinomius, scilicet, Petrus, Simon, Barjona, ita et bonus monachus, 579. Petrus negans, ovis infirma, sicut et Marcellinus papa, 666.

Patrus Pictorum episcopus de limitibus consedentium cum Hildeberto contendit, et amice convenit, 147 n.

Philosophus perfectus nil sperat et nil timet, 3.

Physiologus, Poema Hildeberti, 1173.

Pictaviensis Ecclesia. De lamentatione Pictaviensis Ecclesiæ somnium, 1317. De civitate Pictaviensi et quodam ejus præsule, 1358. De civitate Pictavi et ejus rege, 1359. Scientius episcopus Pictaviensis, 896.

Pietas in qua consistit, et quænam illi adversantur, 309. Pietas est Dei cultus, qui dicitur Græce *θεοσεβεία*, 358. Ejus descriptio, 358. Hanc non sunt assecuti antiqui Philosophi, 358. Pietas, humana scilicet, quid sit, 971.

Pigrum lapidari de stercore bovis quomodo intelligatur, 330.

Pœna exemplo Dei reis non statim irroganda nisi adsit contemptus, 105. De multiplicibus damnatorum pœnis versus Marbodi, 1574.

Pœnitentiam inchoantibus quantum demon insidiatur, 1315. Pœnitentibus quam periculosas sit voluptatum præteritarum memoria, 1315. Pœnitentiæ procrastinatio quam periculosa, 107. Pœnitentia digna quænam sit, 318. Ad pœnitentiam optima via cognitio sui, 194. Non valet satisfactio nisi præcedat confessio, 214. Pœnitentia non prodest nisi integra, 799. Pœniteamus tantum quantum peccamus, 799. Pœnitentia cur septem annorum, 298. Numerus septem annorum in pœnitentia, 598. Erubescencia pro peccatis initium conversionis, 298. Aut a Deo in judicio, aut a nobis ipsis in hac vita judicandi sumus, 300. Confessio peccatorum est vexatio dæmonum, 300. Necessitas satisfactionis in pœnitentia, 300. Excusatio peccati, duplicatum est peccatum, 300. Olim confessio præcedebat jejunium Quadragesimale, 301. Totum hominem pœnitent, quia totus homo peccavit, 301. Peccator impœnitens pluris facit rem suam quam se, 302. Peccandi homo perdit nomen hominis, 210. Pœnitentiæ tres sunt partes: cordis compunctio, oris confessio, operis satisfactio, 324. Satisfactio in tribus consistit: jejunio, elemosyna, oratione, 324. Pœnitens vere cor suum a pravis cogitationibus diligenter custodiat, et ad hoc solitudinem petat, 376. Pœnitentiæ edocetur prudentissima disciplina, 392. Aulam excusando peccatum, Deum ipsum peccati reum voluit facere, 392. Pœnitentes olim intonsi, 393. Pœnitentium reconciliatio fiebat in Cœna Domini, ut ad perceptionem corporis Christi die Paschæ præpararentur, pœnitentia

etiam nondum absoluta, 393. Vide notas. Receptio pœnitentium in Ecclesiam in Cœna Domini, 414, 416. Publicæ pœnitentiæ usus tempore Hildeberti, 507, 533. Pœnitentiæ confessio etiam sanctis necessaria est, 751. Pœnitentiæ opera: contritio, confessio, satisfactio, 733. Pœnitentium ejectio ex Ecclesia Hildeberti tempore, 298, 392, 507. Pœnitentiæ sæpe lapsi oratio per Marbodium, 1574.

Postarum fragmenta loquacium ranarum vocibus comparat Hildebertus, 531. Sophistarum argutias idem vocat pallida argumenta et Deo odibilia, 531.

Versus Hildeberti ad virginem poetissam, 1368.

Pontifices. Summorum pontificum Paschalis II et Innocentii partes tuetur Hildebertus, 709. Pontificis summi quanta sit auctoritas, 113. Summo pontifici quanta sit exhibenda reverentia, 707. Pontificem etiam malum Christus veneratus est, sicut et Paulus, 708. Ozias sacerdoti resistenti obedire nolens lepra percutitur, et cur in fronte, 708.

Pontius abbas Cluniacensis initio probus, in sequentibus improbius, 93. Vix ei a summo pontifice indulgetur honesta sepultura, 93.

Potestas semel læsa semper est suspecta, 125.

Præceptiones et prohibitiones aliæ sunt mobiles, aliæ immobiles, quomodo 164.

Præcipit Deus non in aure, sed in corde, 760.

Prædicatio varianda est sicut et correctio pro varietate auditorum et peccantium, 483. Non prædicandum pro temporalibus, 584, 793. Prædicatores Evangelii doctores sunt tubæ argenti, quæ quo plus persecutione tunduntur, plus sacris verbis resonant, 565. Ipsorum est dispersos in unitatem fidei revocare, 566. Prædicatores sancti percipere recusant temporalia, nisi prius obtineant æterna, 744. Unusquisque proximi sui prædicator esse debet saltem per exempla, 470. Ejus sermo contemnitur, cui contemptibilis est vita, 480.

Prælato non sufficit esse bonum, nisi alios efficiat bonos, 677. Prælatos quæ negotia deceant, quæ privatos, 983. Prælatos non aliter vivat quam docet, 793. Prælati quantum de negligentia periculum incurrant, et quantum subditi, si eorum curam negligat, 830. Prælati quo perfectiores debent esse, eo sunt pauciores, 803. Prælati non ambitus quam periculosus, 991. Prælatos plus studeat amari quam timeri, 992. Qui enim metui cupit, metuat ipse necesse est, 992.

Præscientia non nisi improprie dicitur in Deo, in quo nihil prius, nihil poterius, 1033.

Præsumptio. Ut vitetur præsumptio adhibendum tempus et meditatio, 964.

Primus fuit in omnibus Christus, et ideo non se preire, sed sequi præcepit, 640.

Prisca cæca a S. Magnobodo illuminatur, 1484, 1503.

Processionis in die Palmarum descriptio et explicatio moralis, 360. Huic assistunt Noe, Daniel et Job, et quomodo, 360. Processionis in die Purificationis origo, 517. Tota erat pœnitentiæ, 517. Cereorum in ea descriptio a SS. Patribus sancita, 517.

Proculus sanctimonialis a S. Magnobodo miraculose sanatur, 1476.

Prophetæ omnes Christi sunt, id est ad eum pertinent secundum utramque naturam, 685. Christus ex progenie Isaie, 86. Sacerdotes omnes prophetæ Evangelii, 686.

Propositum non esse repente mutandum versus Marbodi, 1574.

Prosa, quæ dicitur compunctio peccatoris pœnitentiæ, 1619. Prosa in laudem Spiritus sancti, 1340. Prosa in Natali Domini, 1342.

Prosperitati non fidendum, 1394.

Prudenti viro non omnia sunt contemnenda, quibus multa reperiri possunt meliora, 41. Prudentia in agendo cæteras virtutes debet præcedere, 962. Prudentia quid sit, 963.

Psalmus et jubilus quomodo differant, 258.

Psalmodia a monachis, et etiam a laicis stando per soluta, 260.

Pudicitæ virtutes, quænam, 986. Sola pudicitia homines bestiis antecellunt, 987. Voluptati carnali non nisi latenter satisfacit, ergo per se turpis et vitanda, 986.

Puer. Hildeberti versus de ortu et morte pueri cujusdam monstrosi, 1368. Pueri discipuli institutio metrica per Marbodium, 1623.

Purgatorii existentia innuitur, 53. Purgatorium, 650.

Puleus bonus et malus, 954.

Q

Quadragesima seu quadraginta dierum tempus, tempus est remissionis per jejunium et elemosynam a Moyse et Elis figuratum, a Christo consecratum, 345. Quadragesimale jejunium ab ipsis etiam infantibus olim observatum,

387. V. Jejunium. Quadragesimæ tempus S. Magno' a-
dus in pane et aqua inclusus transigebat, 1500.

Quærendus Deus, non alibi, sed in nobis ipsis, 777.

Quinque sensus exteriores diligentissime ad innocen-
tiam servandam custodiendi, 303.

R

Rabellus Sagiensis episcopus, 102.

Radegundis (S.) Ejus genne et patria, 887. Captiva fit: 103
ejus educatio, 888. Etiam infans pauperibus misericors;
Clericus ei addictus ad crucem illi præferendam, 889. Illi
nil artis in vultu, 889. Ad martyrium suspirat, 889. Calota-
rio regi nupta, 890. Virtuti et regno non voluptati vixit,
890. Ejus erga quoscunque pauperes charitas, 890. Sacer-
dotes præcipue veneratur, 890. Xenodochium altaris ins-
tituit, ubi ipsa pauperibus ministrat, 890. Quam pie et
caste in conjugio conservatur, 891. Voluptatem licitam
voluntario cruciatus compescit, 891. Quam austere Qua-
dragesimam transigebat, 892. Sacris altaribus magnifice
providet, mysteriis piissime assistit, 892. Regem maritum
pietate placat ut sibi conciliat, 893. Quanto honore epi-
scopus prosequatur, 893. Reos incarceratos miraculose
liberat, 893. Velari se entæ postulat, et ipsa se velat,
894. Ornatum regium altaribus sacrat, 895. Turonis S.
Martini sepulcrum veneratur, 895. Rex Radegundiam ad
palatium et conjugium revocare tentat, 896. Sed exorante
S. Germaino episcopo Paris. deficit a coëptis et Radegun-
diam in monasterio dimittit, 897. In quomira ejus austeri-
tas, 897. Laminam ardentem membris impius imprimit,
898. Ignibus varie corpus mirum in modum cruciat, 898.
Cruciatus voluntatis martyr efficitur, 899. S. Radegun-
dis non horret, immo curat ferventissime leprosos, et mu-
lieres leprosas amantissime deosculatur, 900. Exercitium
regularium in monasterio ferventissima zelatrix, 901. Sui
ipsa sacrificæ sub finem vite arctiori se clausuræ mancipat,
903. Clare miraculis, 903, 905. Prece mortuam suscitatur,
905. Mira ejus paupertas et humilitas miraculo compensatur,
906. Revelatione divina mortem suam præcitat et
prædicat, 907. Et feliciter obit, 907. Miraculum avena-
rum, quibus subito crescentibus, traditur S. regina se
occultasse, 908. Valde ambium, 908.

Radulphus decanus Turonensis accusatur a Nicolao
demembrato, 143 et seq. Purgatur, 144. Romam quo
Nicolao appellaverat pergens in via trucidatur, 144.

Raingerola mater S. Roberti abbatis Casæ Dei, 1433.

Ranulphus seu Ranulphus Dunelmensis episcopus
a Wilhelmo Rufe Angl. regi promotus, 169.

Ratio omnibus virtutibus præsidet, 5.

Raynaldus de Martiniaco electus illegitime episc. Ande-
gavensis, 81. Ejus inauguratio, non consecratio, sed
execratio dicitur ab Hildeberto, ut et a Goffrido Viudoci-
neusi. Quo verbo in casu simili usus est S. Bernardus,
82n. Ad ipsam super hoc scribit Hildebertus, Epist. 5. 6.
lib. 2. pag. 83. 83. Raynaldi consecrationi adesse revocat
Hildebertus, 83. Ipsum ab electione sua deterrere conat-
ur, sed frustra, 85. Consecratur a Radulpho Turonensi
metropolitano contra canones, 81. Tandem Hildeberti
Raynaldus fit amicus, 103, 173. Ab ipso laudatur, 178.

Recedendum Deo varii modi, 309, 323. Animus in exte-
rioribus divagari solitus difficile ad se redit, et se re-
colligit, 466. Sex modi reddendi bona pro malis, 592.

Reginaldus canonicus regularis vocatur ab Hildeberto
Beati Augustini monachus, 180. Scripsit Melch. histo-
riam quæ non exstat, 180. Hildeberti amicissimus, 180.

Regio dissimilitudinis, 19, 222, 263, 277. Princeps ejus
diabolus, 309. De illa, 311, 312, 417, 768, 779 et alibi
passim.

Res præstantior est exemplo quam gladio, 38.

Religio quid sit et varia ejus officia, 971. Religio vera
in duo consistit: in iustitia et innocentia, 227. In re-
ligiosis sæculares stercora ficulnæ apposita attendunt,
non fecunditatem, 804.

Reliquiæ sanctorum ad ecclesiarum dedicationem
adhibentur, 1446, 1493.

S. Reusti Historia a S. Mauritio episcopo Andega-
vensi post septem annos resuscitati, et tandem Ande-
gavensis episcopi, 1552.

Rencho monachus primus Maniniaci procurator a S.
Hugone institutus, 919.

Res quædam ad fruendum, quædam ad utendum; quæ
ad fruendum, ut Dena, bestia; quæ ad utendum tenden-
tes ad Lealtudine efficiunt. 027. Rerum secundum Pla-
tonem tria sunt principia: materia, forma et opifex se-
cundum finem nunt, scilicet Deus, 1052. Simul creatæ
sunt a Deo creaturæ spirituales et corporales, 1054.

Resurrectionis Domini festivitas, 452. Marbodi versus
de Resurrectione corporum, 1614.

Reverentia quid sit, 937.

Rex, Regina. Bona et justis regis officium, 6. Regia
perfectæ egregium exemplum, 5. Reges maxime clemens-
tia decet, 5. Christiani et optimi Principis officium, 6.
Ministros repacos debet punire, 49. Quanta cum reverentia
regessunt arguendi, 136. Quam reverenter Hildebertus
ipse de inoffenso sibi rege conqueritur, 138. Egregii
reges placandi modus ab Hildeberto in adversitate ex-
hibetur, 136. Regia manus splendidior est donativa
quam scepro, 93. In veteri lege reges et sacerdotes
ungebantur sed in figura Christi, 713. In quatuor libris
Regum Hildeberti poema, 1191.

Robertum monachum commendat Hildebertus Alar-
Priori L. Cuthberti Dunilmensis, 61.

Robertus archidiaconus Nantodensis seu Nannetes-
is, 187. Ab Hildeberto dicitur Cæsar in armis, in ca-
mine Virgilius, 187. Fit episcopus Nannetensis, 187.

Roberti de Arbriseel epitaphium, 1320. Marbodi ad
eum epistola expenditur, 1411.

Roberti abbatis Casæ Dei Vita per Marbodum, 133
et seq. Miracula S. Roberti Casæ Dei probantur ab
eo provinciæ archiepiscopo et approbantur, 1461.

Roberti decani epitaphium, 1624.

Rogationes. In Rogationibus celebrandis eadem austeri-
tas et habitus fidelibus indicta, quæ publice poenitentibus
etiam pro gravioribus peccatis imposita, 468, 469, 471.
Rogationum origo, 462. In illis abstinencia a caribus,
463, 468. Rogationum institutionis ratio, 462. Rogationum
origo ex statuto episcoporum Viennæ congregatorum, et
pestem sedandam, ad luporum rabiem reprimeendam,
etc., 469.

Rogerus seu Rogerus Salisberiensis episcopus, Na-
gnus dicitur, 91. Perperam illi tribuitur multitudo di-
gnitatum ecclesiasticarum, 91. Juste laudatur ab Hil-
deberto, 93. Adest concilio Loudinensi, 1102. Licet
tantum investitus, 1102.

Rogerus alter episc. Herifordiensis etiam aut tan-
tum investitus adest concilio eidem, 91.

Rogerus Salisberiensis devotissimus erga B. Virgi-
nem, 93.

Romanus qui honeste frequentat brevi secundior ex-
cipit fortuna, 188. De Roma. Par tibi, etc., 1334. Item
de Roma. Dum simulacra mihi. Versus Hildeberti,
1335. Ad Romam de descensu sui, 1365.

Romulus archidiaconus a S. Magno bode miraculose
sanatur, 1478.

Rosam auream defert papa in processione Palmarum,
359. Rosa aurea quam gestat summus Pontifex quid
designet, 359. Rosa inter spinas a spinis læditur dum
justi inter malos a malis vexantur, 365.

Rostagnus discipulus S. Roberti de Casa Dei, 1140.

Ruth. Versus Marbodi in librum Ruth, 1581.

S

Sabbatum sanctum cur a statione vacabat, 332.

Sacerdotes temporalibus implicati quam plangendi, 69.
Ordinati sacerdotes et clerici ordinatori suo obedientiam
spondent a qua non nisi absoluti alteri diocesi non debent
mancipari, 127. Sacerdos quam immunus esse debet a
sanguine, 149. Nec in mortis subeundæ periculo, alterius
sanguinis effusione se tueri debet, 149. Sacrificæ pro sacer-
dote verbum Hildeberto usitatum, 160. Sacerdoti non
licet veritatem tormentis extorquere, nec bona etiam
injuste ablata tormentis repetere, 161. Ad hoc citat S.
Augustinum, 151. Ad quotidianam missæ celebrationem
quam sit necessaria conscientiæ sacerdotis puritas, 555.
Sacerdotes in monte et in cœnaculo collocati ut apostoli
ad providendum populo Dei, 487. Illis necessaria est
scientia, 487. Ad continentiam quasi voto tenentur, 615.
Sacerdotii quanta sit dignitas, 674, 695, 704. Sacerdotum
mira dignitas, mirum periculum, et ingens merces, 704.
Sacerdos frustra ad Deum manus tendit, qui manus ad
pauperem non extendit, 670. Non placatur Deus oblatione
malæ sacerdotis, 664. Sacerdoti ut ad Deum perveniat via
trium dierum est necessaria: scilicet, a malo declinare,
facere bonum, in bono proficere, 265, 665. Quæ sit profes-
sio sacerdotis ut sacerdotis, quæ ut pastoris, 465. Scientia
sacra sacerdoti maxime necessaria, 678. Sed ab omni
errore aliena, ei discreta, 679. Sacerdoti impudicitie vel
etiam falsæ suspectio vitanda: ideo et cum quibusvis mu-
lieribus habitatio, nisi sanguine proximis, 683. Ministris
inferioribus indictus coelibatus, quanto magis sacerdoti-
bus, 683. Sacerdotes et concionatores sunt evangelii
prophetæ, 686. Cur textus evangelicus sacerdotibus offer-
tur apertus, cæteris vero clausus, 686. Sacerdotes, et
vicarii Christi, Christum per imitationem debent assingere,
687. Sacerdotis officium est prædicare et intercedere
687. Cur summo Pontifici sacerdotem ordinanti ordinatus
illi offert utraque manu ceream ardentem, 677. Sacerdo-

tes negligentes oculum pro oculo reddunt, et quomodo hoc intelligitur, 691. Sacerdotes avari nomine suo sunt indigni, et qui prius Ephraim dicebantur Ephronidici debent, 700. Christus in sacerdotibus ante iudicium iudicat, non iudicio curiæ, sed iudicio Ecclesiæ, 703. A sacerdotali nunctione oritur celestudo Ecclesiæ, 703. Sanctitas et doctrina quantum sacerdoti necessaria, 703. Sacerdotis vita non reperit in vitis, sed virtutibus sublimis esse debet, 703. Qui vasa Domini portant, vasa Domini per charitatem fiunt, 703. Antiqua missarum quotidianarum praxis atque ab episcopis, 706. Sacerdotes quatuor Christi assimilationes debent habere: prædicationem, intercessionem, communionem, exemplarem conversationem, 687. Et inde sacerdotis etymologia, 687. Quam castæ debent esse manus sacerdotis, 688. Quam circumspecte sacerdos ad altare debet accedere, 689. Pathetica insectatio sacerdotis indigne celebrantis, 689. Sacerdotem etiam malum Christus veneratus est, sicut et D. Paulus, 708. Ozias ob usurpatum sacerdotium percussus lepra, 708. Cur in fronte 708. Præva sacerdos similis est aquæ baptismali quæ abluit peccata, et descendit in cloacam, 854. Sacerdoti non est officium ex merito, nec meritum ex officio, 854. Sacerdotibus sunt necessaria, operatio, discretio, prædicatione, 855. Discrimen quod est inter episcopos et sacerdotes, 856. Solet D. Paulus presbyteros vocare episcopos, 856. Sacerdotis munditia quam debet esse eximia, 857. Cupus quippe dominium divinum est, 857. Sacerdotalia vestimenta quid significant, 857. Lectio sacra sacerdotibus quam necessaria, 859. Quam grave scandalum patiuntur laici ex pravitate clericorum et monachorum, 860. Servire debent Deo propter Deum, non propter quodlibet temporale lucrum, 862. Pro divinis officiis temporalia oblata recipi possunt, nequaquam exigi, 862. Quam rari qui pura intentione divina se cultui mancipant, 864. Pathetici abusus illius ævi in beneficiis adipiscendis, utinam non nostri, descriptio, 864. Sacerdotibus quam noxiæ sint scœpina, avaritia, ambitio versus Hildeberti, 1353. Sacerdotes mali non sunt, nisi post canonicum iudicium fugiendi, 1396. Hymnus Marbodi de sacerdotibus, 1360.

Sacramentum est signum rei sacræ, 1097. Invisibilis gratiæ visibile forma, 1097. Discrimen inter signum et sacramentum, 1098. Sacramenta instituta sunt propter eruditionem, humiliationem et exercitationem, 1098. Cujus tria sunt genera, 1099. Quare ab initio in tota non fuerint sacramenta, 1100. Tres sunt circumscisiones. Prima est sacramentum, duæ aliæ sunt res sacramenti, 1100. Sacramenta Ecclesiæ nec bonæ melius, nec malus pejus implere potest, 1395. Nec improbitas ministri impedit veritatem sacramenti, 1395.

Sacrificium et holocaustum in quo differunt, 3. Deus non quod, sed qualiter ei sacrificatur observat, 47.

Status varii Christi ad salutem hominum, 450, 473.

Salus vestra a nostra voluntate, 494.

Salvatur nemo, nisi in fide Verbi incarnati, 494.

Salvus esse nullus potuit, nec ante, nec post incarnationem, siue fide in Christum, 384.

Samson episcopus Winecestrensis, 1564.

Samonis archiepiscopi Remensis Elogium, 1316.

Samuel primus regum barbarum patria, 652.

Sanctorum invocatio probatur et proponitur, 116. Eorum scientia multo nostra perfectior, 116. Quia qui Creatoris sui claritatem vident, omnia vident quæ in creaturis aguntur, 117. Sancti Christum sequuntur, non præcedunt, 521. Sanctis vigilantia quam necessaria, 655.

Sandalia pontificalia qualia debeant esse, 192. Eorum moralis significatio, 192.

Sanguis et aqua a latere Christi, origo sacramentorum Ecclesiæ, 615.

Sapientem nihil unquam terret, 12. Differentia inter sapientiam et scientiam, 226. Sapientia vera non verbis quaerenda, sed operibus, 175. Sapientis non est dicere: *Non putabam*, 964. Sapientia Dei propter varios effectus varia sortitur nomina, 1032.

Saturninus (S.) In honorem S. Saturnini S. Magnobodus Andegavis monasterium ædificat, 1502.

Schisma. Pro vitando schismate, multa, licet mala, vel dissimulanda, vel etiam toleranda sunt, 112. Cesset censura, cum unitas dissolvitur, 112.

Scholæ Christi sub S. Hugone, 253. Scholasticum sub S. Hugone austeritas mira, 285. Tres sunt vitæ nostræ scholæ, scilicet disciplinæ, naturæ, gratiæ, 533. Schola disciplinæ prior est schola naturæ, scilicet quoad moralia, 533.

Scientia distributa capit incrementum, 4. Scientiæ defectus bonis scrupulum, malis indurationem inducit, 191. Scientia est pars inferior rationis, 358. Hanc non sunt assecuti antiqui philosophi, 358. Scientia sacra quam sit sa-

cerdoti necessaria, 678. Sit ab omni errore aliena, sincera, discernens, 678. Scientiæ humanæ quam vanæ sint, 777. Non multum nocet nescire, quod scire nec prodest nec licet, 965. Scientia, justitia remota, calliditas est, non sapientia, 975.

Scribere quomodo etiam ignari discant, 732. Marbodi versus de apto genere scribendi, 1595.

Scriptori vel oratori semper dilucidæ brevitati studendum est, 961.

Scripturarum lectio custos pudicitiae, 63. Triplex mensa in sacra Scriptura: lex, Evangelium, cœlum, 395. Scriptura est specula, custodia, mensa, 400. In scripturis liber est quadripartitus, 217. Scriptura sacra, mensa coronata, 218. Opipara animarum mensa, 227. Speculum nostrum, 243. Et specula, 340. Paris arcum, 480, 581. Scriptura sacra est apotheca gratiæ, ad quam rimandum duplex oculus Sponsæ, seu Ecclesiæ, mysticus scilicet et moralis, 265. In sacra Scriptura quatuor sunt observanda: historia, allegoria, moralitas, anagoge, 532. Quod in Scriptura per Scripturam ipsam non est expositum, id prælati Ecclesiæ reservatur exponendum, 539. Sacra Scriptura est aqua salutaris, quæ lavat, reficit et refrigerat, 564. Via salutis, 618. Verborum Dei ab ipso sole intelligentia speranda est, 622. Quod in sacra Scriptura non intelligitur, Spiritui Sancto relinquendum est, 680. Scripturæ intelligentiam voluptates impediunt, 680. Scripturæ sacræ parca sunt sacra, 693. Scriptura sacra thesaurus pastorum et Christianorum, 736. Sacræ Scripturæ clavis apertionis est humilitas passionum Christi, 745. Scripturæ sacra præstantia, et varii ejus sensus, 783. Scriptura sacra lectum est quo reverato, æger peccator Christo sanandus offertur, 835. Scripturæ sanctæ, in materia fidei, non proprio sensu, sed ratione et auctoritate sunt interpretandæ, 1009. Scriptura sacra Christianorum firmamentum, 1169. Sacræ Scripturæ diversorum locorum Hildeberti moralis Applicatio metrica, 1211.

Secretum religiosum servandum, 985. De secreto Papyrii prætexti servato versus, 1316.

Senectute (De), 1603.

Senex. Senescere. Deus quomodo senuisse intelligatur, 541. Ad senectutem usque dilata conversio, quam periculosa sit, 1400. Senibus labores corporis sunt minuendi, animi labores augeudi, 983. Senibus luxuria turpissima, 983.

Sensus quinque exteriores ad innocentiam servandam sunt diligentissime custodiendi, 303. Sicut et interiores, 303. Quam gravis carnis lucta contra spiritum per quinque sensus corporeos, 762. Christus ut carnem domaret, carnem induit et crucifixit per quinque sensus corporeos, 762. Quoque reges a Josue victi, figura quinque sensuum mortificatorum, 764. Sensualitas quomodo a ratione dividatur, et ipsa a se, 719. Quomodo etiam ratio dividatur, 719.

Septuagesimæ nomen unde ortum, et ejus mystica significatio, 296. Dicta janus jejuniorum, et initium penitentiae, 296. Modus singularis deponendi canticum Domini *Alleluia*, 296. Vide notas. Cur in Septuagesimæ subicitur *Alleluia*, et *Gloria in excelsis*, 714.

Serlo Sagiensis episcopus, 78. Ejus consecratio et obitus, 79 u. Ex abbate Uticensi fit episcopus Sagiensis, 85, 102.

Sermo. Inter Hildeberti sermones, nonnulli potius materiam sermonis indigestam exigunt quam ipsum sermonem, ut est pronuntiatus, 451. *Vivus est sermo Dei*. Egregia horum verborum et docta explicatio, 717. Sermo Dei cibus animæ, 740.

Serpens in bonam et malam partem accipitur, 587. Elegans allegoria de serpente et Christo, 589.

Servitus. Servus. In servitute corpus solum servus est, mens est sui juris, 989. Servi ad dominos officia, 989. Singua mali pars pessima servi, 989.

Sibyllæ versus de iudicio, 1630.

Silentia tria: ante legem, sub lege, in gloria, 269. Silentium monasticum, 823. Quo monachus linguam habet crucifixam, quam Christus non habuit, 823.

Simonia quam grave crimen, 20. Malum sine remedio, 156. Simoniacum venditor et emptor interdicti, 154. Simoniacum fur est invadens domum Domini, 692. Sicut et laicus investiturus Ecclesiarum conferens, 682. Simoniaci sunt qui emunt aut vendunt dignitates Ecclesiæ, 688. Si non ante humanos oculos, ante Dei oculos sacerdotio privantur: hoc quomodo, 688. Simoniaci sunt qui sacramenta, vel sacramentalia vendunt, 698. Pro sepulturis et pro missis pretium non exigendum, 698. Id probatur ex D. Hieronymo, 699. Non nisi impudenter de sepulturis et officiis ecclesiasticis pretium exigitur, 863. Simoniacorum insectatio, 861. Futilis illorum excusatio, 864. Simoniacorum orationes Deum non placent, sed ~~exasperant~~ 65.

Sobrietas ad castitatem quam necessaria, 852.
 Societas malorum vere boni non sunt mali, 399.
 Solitarius fuit David etiam in aula, 350. Solitario
 quum periculosa sit curiositas, et ad exteriora effusio,
 397.
 Solitudo penitentiae aptissima, 370. Solitudo bona
 quoniam sit, et quae mala, 778.
 Sollicitudo temporalium animam dividit, et ideo viro
 spirituali vitanda, 780. Sollicitudo pro temporalibus vi-
 tando, non providentia tollenda, 794.
 Spes ex propriis meritis non est spes, sed praesumptio,
 1014. Spe martyr dura omnia sustinet, 619. Spes est fidu-
 cia futurorum honorum ex gratia Dei et bona conscientia,
 1011. In quo differant spes et fides, 1011. Frustra bona
 sperat, qui bona non agit, 756.
 Spiritum sanctum contristari quomodo fit, 338. Spiritus
 sancti missio a Patre et Filio, 483. Spiritus sanctus quare
 super Christum ut columba, super Apostolos ut ignis ap-
 paruit, 484. Quomodo B. Mariae obumbraverit, 502. Spi-
 ritus sanctus viventium est Patris et Filii, 610. Spiritus
 sanctus cur dicatur Donum, 1020. Procedit a Patre et Fi-
 lio, 1021. Nec genitus est, nec ingenuus dici potest, 1022.
 Non datus sed datus, non genitus sed procedens, 1023.
 Dona Spiritus sancti et virtutes quomodo differunt, 1025.
 Spiritus creatus quomodo in loco sit et localis, 1018.
 Angelus est spiritus localis, 1019.
 Stadium quid sit, et ejus origo, 293.
 Statio in divinis officiis, etiam laicis indicta et sessio
 prohibita, 1137. Potiori jure monachis, 1137.
 Status cujuslibet officia propria bonis etiam operibus
 sunt preferenda, 48.
 Stellae sunt justi, 1170.
 Stephanus (S.). De sancto Stephano, 626 et seq. Appa-
 ruit illi Christus sedens ut rex in throno, stans ut adju-
 tor, 627, 628. Quare vidit caelos apertos, 628. Suscitavit
 sex mortuos, teste D. Augustino, 629.
 Stephani Andegavensis decani malitia incarceratur
 crudeliter Methodus, 1391.
 Sterilitatem liberorum bene compensat adoptio pau-
 perum, 58.
 Studia animum curis liberum quaerunt, 233.
 Successiones haereditarias ad beneficia insectatur Hil-
 debertus ut peccatum gravissimum, 127, 131. Epist. ad Ay-
 mericum Claromontensem episcopum.
 Sugerii abbatis S. Dionysii epitaphium, 1324.
 Superbia potentibus vicina esse solet, et pene semper
 rebus affluentibus elatio sociatur, 867. Superbia natione
 caelestis, 29, 349, 572. Coelestes animas maxime impetit,
 29. Prima vincit, ultima vincitur, 30. Rationi dominatur,
 57. Superbi templum sibi, non Deo aedificant, 515. Deus
 superbos respicit, sed a longe, ut puniat, 515. Superbia
 cecitatis spiritualis origo, 592. Superbia et elatio in quo
 differunt, 616. Superbia caeleste vitium, primum et ul-
 timum vitium, 853.
 Superior sic cum inferiore vivat, ut secum vult infe-
 riorem vivere, 989. Superiores utilitati suorum, non suis
 studeant, 978. Toti communitati consulant, non parti,
 978. Superiores non natura, sed culpa inferioribus praepo-
 siti, 694.
 Superstitio. Ex pagana etiam superstitione Christianus
 ad virtutem potest proficere, 293.
 Susanna (S.). De S. Susana versus Hildeberti, 1231.

T

Temperantiae pulchra descriptio, 28. Temperantia in-
 fra licitum quiescit, ultra nunquam progreditur, 28. Tem-
 perantia quid sit, et ejus praestantia, 980. Ejus partes,
 980. In aedificiis servanda, 988.
 Tempia Deo dicata sunt propter homines, 656. Templi
 Sacramentis quanta fuerit magnificentia, et quanta in ob-
 sidione Jerusalem ruina, 802.
 Tempus. Methodus de tempore et aevio, 1597.
 Tentatio. A tentatione nulla tuta virtus, 7. Ad tenta-
 tiones vincendas quatuor virtutum moralium praxis ne-
 cessaria, 28, 31. Paulatim succidenda est voluptatum con-
 suetudo, 28. Quae tempore dediscitur, 29. In tentatione
 nil tutius quam confidentia in Deo, 32. Deus cur populo
 Israel post Moysen hostes reliquerit, 74. Magnus tentatio-
 nis fructus humilitas, 196. Sed praecipue a tentatione
 carnis, 196. Recordatio monasticae professionis tutum con-
 tra tentationes refugium, 196. Jejunii tempore tentatio
 pertinacior, 350. Quanta et quam varia sit ad tentandos
 homines daemone ostentia, 374. De se securos daemone per-
 tinacius tentat, 464. Tentatorem vicit Christus, et per
 Christum vincit Christianus, 479. Perfectos praecipue dae-
 mon impugnat, 481. Daemone praecipue reges et sacerdo-

tes impugnat, ut populos disperdat, 602. Quam molesta
 sit Christiani cum diabolo lucta, 645. Daemone ad cupien-
 dum hominem expandit hamum, sagenam et rete, 650.
 Nec ipse Christus a diabolo intentatus transiit, 707. Mili-
 tanti contra carnem et diabolum quatuor sunt necessaria,
 791. Tentatio duplex: a blandis, a duris, 795. Tuta spe-
 cula contra tentationes contemplatio et discretio, 795.
 Quo plus homo dissentit a tentatione, eo plus sentit ten-
 tationem, 821. Tentatio in ipso initio reprimenda, 826.
 Praecipue vero testimonii Scripturae, quod Christus fecit,
 510, 826. Hominum fini daemone praecipue insidiatur, 826.
 Quomodo et quo ordine primi parentes tentati sunt, 1072.
 Daemone per tria mulierem tentavit, 1072. Tentatio alia
 probationis, alia seductionis, 1127.
 Terra triplex est: 1. Paradisus, in aeternum viventium,
 2. Infernus, in aeternum morientium, 3. Mundus, et vi-
 ventium, et morientium, 390. Terra hominis voluptas
 carnis suae, 848. Sine teste nullus locus putandus est, 973.
 Theaisidis Vita a Marbodo, 1344.
 Theobaldus Campaniae comes in Ludovicum Crassum
 insurgit, et vincitur, 53.
 Theobaldi magistri epitaphium, 1324.
 Theophili historia et poenitentia, 1507.
 Theosebia quid est, 722.
 Thesaurus Christianorum quis sit, 8. Hujus custos ha-
 militas, 8.
 Theudebaldi filiam S. Magnobodus a daemone liberat,
 1502.
 Theudegisilus a S. Magnobodo mirabiliter sanatur,
 1470, 1497.
 Thomae (cujusdam) epitaphium, 1324.
 Thomas hominem vidit, et Deum credidit, Ser. 9, 35.
 Timorem inter et securitatem elegans Dialogus, 976.
 Timor nunquam utile consilium dedit, 978. Tres timores,
 servilis, initialis, filialis, sunt tres portae quibus Deo aper-
 ritur, et per quas ad Deum itur, 804. Quatuor sunt timo-
 res, servilis, mundanus, initialis et filialis, 1095. Timore
 initiali timemus puniri; timore filiali timemus separari.
 1096. Donum timoris quomodo Christus habuit, 1097.
 Tonsura clericorum est ipsorum characteristicam, 674.
 Tractatus theologicus, ex comparatione sermonum, ut
 vere Hildebertinus asseritur, et probatur, 472, 473.
 Tractus in missa undo dictus, 296, 774.
 Transfiguratio Christi, nostras spes et consolatio, 479.
 Transmigratio bona et mala, 310.
 Tria in mundo sunt odio habenda, 763.
 Tribulatio. In tribulatione in Deo sperandum, et ad
 eum clamandum est, 567. Deus eripit justum de manu
 diaboli in infernum trahente, non de manu ad probatio-
 nem flagellante, 568. Tribulationis quanta utilitas, 608.
 Tribulationum a Deo hominibus immisarum variae sunt
 causae, 837.
 Trinitas. Ad imaginem Trinitatis factus est homo, 311.
 Trinitatis mysterium theologice explicatum, 311. Trinitas
 bona, et Trinitas mala, 311. Unitas commendatur, 312.
 Pater, Verbum, et Spiritus sanctus sunt tres res quibus
 est fruendum, 312. Trinitas cur Judaeis non est aperte
 revelata, 489. Ibidem per totum sermonem fuisse agit de
 Trinitate increata, et creata, cujus et per totum sermo-
 nem varias refert species. Trinitas in terra triplex: unio-
 nis, testimonii, officii, 463. Plato usque ad notitiam Tri-
 nitatis non pervenit, 890. Trinitas in caelo, Trinitas in
 terra, 791. Trinitas operans, Trinitas operatur, 891. Unitas
 personarum in quo consistit, 491. Trinitas principalis
 Deus, 491. Trinitas primitiva in Angelis, 492. Trinitas
 operum, 492. Trinitas est: creatione, dispositione, ordina-
 tione, 452. Trinitas operum triplicata, 493. Individua sunt
 opera Trinitatis, 610. Spiritus sanctus vinculum Patri est
 Filii, 610. Trinitas vitiorum opposita Trinitati virtutum,
 Dei imaginem in homine delevit, 780. Trinitatis vesti-
 gium invenit mens humana in se ipsa, 1028. Cur prima
 Persona Trinitatis dicatur Pater, secunda Filius, tertia
 Spiritus sanctus, 1020. Trinitas est indivisa, 1020. Cur in
 anima humana mens, sapientia et amor non dicantur
 personae, sicut in Trinitate Pater, et Filius, et Spiritus
 sanctus, 1021. In Trinitate quaedam nomina distinguunt
 personas, quaedam significant unitatem naturae, 1012. In
 Trinitate sunt nomina significantia proprietates personarum,
 1022. Pater natura genuit Filium, non necessitate,
 1023. Tota Trinitas est una, simplex et individua sub-
 stantia, 1024. Generatio divina Verbi tota ineffabilis,
 quia incomprehensibilis, 1025. De S. Trinitate nihil dicitur
 accidentale, 1025. In Trinitate non possunt dici tres
 una persona, 1025. In Trinitate singularitas pertinet ad
 personam, unitas ad naturam, 1026. Tota Trinitas unus
 spiritus, una charitas, 1026. Tres singulares personae per
 singulares determinationes distinguuntur, 1027. Tota Tri-
 nitas una potentia, una sapientia, etc. Cur sine multipli-

catione personarum unaquæque persona dicatur potens, sapientia, etc., 1028. In creaturis sunt signa Trinitatis et ejus attributorum, 1028. Inseparabilia sunt opera Trinitatis, 1031. Radius solis figura Trinitatis, 1032. Oratio prosodica ad SS. Trinitatem, 1337. Versus Hildeberti de Hde SS. Trinitatis, 1343.

Tristitia bona triplex: 1° de propriis peccatis, 2° de alienis, 3° de patriæ dilatione, 323.

Truculentia, vitium justitiæ oppositum, 974. Ejus partes, vis et fraus, 974.

Tubarum in veteri lege usus ad quatuor, ad pugnam, ad progrediendum, ad epulum, ad festum, 566, 620. Viri apostolici sunt tubæ ductiles per tolerantiam, 619.

Tunica talaris propria clericorum, 677. Turpitudinis poena omnium maxima, 995. De turpibus, vel etiam deliberatio turpis est. 995. Non audeat vir bonus velle quod non audeat prædicare, 995.

U

Ungebantur in veteri lege reges et sacerdotes in figura Christi, 713.

Unitatem Deus amat, quia unus est, 356. Unitates sunt septem per quas ad unitatem octavam, seu perfectam, proceditur, 357.

Usura grave et jure furtum, 735.

Utile quid sit, et quomodo dividatur, 987.

V

Valitudo bona divitiis etiam regalibus præferenda, 991.

Verbi missio in mundum explicatur, 247. Incarnatio theologicè descripta, 252, 261. Verbum Dei masticandum, transglutendum, incorporandum, 219. Verbum in carne, lumen in cera, 252. Verbi Dei prædicatores duplici debent fulgere dilectione, 383. Verba Christi et opera quam religiose audienda, et attente perpendenda, 383. Verbum Dei quomodo devorandum, 456. Verbum Dei cor dicitur Verbum, 483. Gladius anceps, 693. Verborum Dei ab ipso solo intelligentia præstat, 622. Verba etiam pure otiosa reos faciunt, 738. In verbo offendimus, et loquendo, et tacendo, 738. Doctrina de æterna Verbi generatione exponitur, 776. Verbum prædicationis illud negligentibus verbum et damnationis, 856.

Verbum. Libellus Marbodi de Ornamentis verborum, 1587.

Verecundiam ipsa natura docet in actibus, in verbis, etiam in oculis, 984.

Veritati adhæsiō clara et continua in hac vita non potest haberi, 339.

Vetustas triplex: oris, cordis, operis, 415. Oris vetustas duplex: arrogatio et derogatio, 415.

Vexillum in processionibus prælatum, 385. Vexilli usus in processionibus, præcipue vero in processione Palmarum, 385.

Via ad Deum recta, spes et timor, 214. Viæ ad Christum tres sunt; a quibus, ad quas, per quas: at per octo gradus, 522. Viæ hominis sunt quatuor: via infirmitatis, via necessitatis, via vanitatis, via veritatis, 531. Via lata sæcularium, stricta sensu monachorum, utraque ducit ad Deum, 558. Via trium dierum, seu diæta, familiaris Hildeberto sententia, 664, 778. Sacerdoti necessaria, 665. Viæ sunt quatuor per quas incedit homo, 822.

Victoria. Secundam trahit victoriam primo fuisse victorem, 952.

Victoris (S.) passio per Marbodum, 1527.

Vidua pauperis et Zachæi divitis in oblatione sua par meritum, qui par voluntas, 341.

Vigilantia quam sanctis et piis necessaria, 655.

Vincentii (S.) Cenoman. monachos vocat Hildebertus fratres et filios suos, 48. S. Vincentii Cenomanensis abbatia præcipuum canonicorum Cenomanensium cœmeterium, 198. De S. Vincentio poema, 1243.

Vinciemalus puer cæcus a S. Magnobodo miraculose sanatur, 1484.

Vindictæ desiderium femineum est, 1390. Impietas est reddere mala pro bonis, 1391. Magnum vindictæ genus ignoscere, 1403.

Virga Moysi crux Christi, 590.

Virginitati nihil præponendum, 62. Virginitatis Sabbatum consilii est, non præcepti, 63. Virginitatis laus, 63. Virgo cantat idem canticum quod conjugata et vidua, iste autem non reciproce, 63. Virgo est quælibet fidelis anima, 504. Virginitas et continentia in quo differunt, 526. Virginum tres prærogativæ, 527. Virginitas et humilitas virtutes collactaneæ, 653. Virgines in carne contra carnem vivunt, 653. Virgines judicabunt viros non auctoritate, sed comparatione, 653. Virgines angeli sunt, quia angelicum est in carne vivere supra carnem, 604. Pauper sponsus voluit habere pauperes sponas, 831. Virginis, seu sponsæ sacræ triplex est decor, in voce, in facie, in

corde, 835. Virginum sanctarum, præcipue monialium, B. Virgo fuit exemplar, 830. Virginum non solum claustra, sed corda a curiositate sunt claudenda, 831.

Virtus et virtutis ministrare materiam, etiam mala usuris, 3. Virtus nulla a tentatione lita, 7. Virtutem profiteri facile; in ea perseverare difficile, 19. Virtus quid sit secundum S. Augustinum, 27. Præclara ad virtutes quadriga, 27. Quatuor virtutum moralium præxis ad vincendas tentationes necessaria, 28. Virtuti noxia voluptas, etiam in concessis, 28. Sola virtutis bona vere bona sunt, 42. Aliud est de virtutibus loqui, aliud illas exercere, 195. Virtutes cardinales quatuor principes contra quatuor diaboli duces, 224. Virtutes sine fide nullæ sunt, 697. In virtutum exercitiis perit omne quod agitur, nisi caute custodiatur, 768. Virtutes nullæ sunt in quibus Christus nos non præcesserit, et fuerit primus, 826. Virtutem quem male mali contempnunt, 940. Virtus et honestum idem sunt, 962. Honesti divisio, 962. Virtute simulata nihil periculosius, 964. Virtutis gloria omni patrimonio præstantior, 987. Libellus Hildeberti De quatuor virtutibus vitæ honestæ, 998. In exercitio virtutum ibi deficere incipimus, ubi proficere desinimus, 1399. De virtute etiam diabolus sumit tentandi materiam, 1400. Vera virtus sola sui ostensione contenta, exteriori laude non eget, 1491.

Visio Dei triplex: noctis, diei, lucis, ante gratiam, sub gratia, in gloria, 241. A beatis tantum amabitur quantum videbitur, 229. Visio Dei intuitiva nulli concessa, nisi in pairia, 506.

Vita triplex: naturæ, gratiæ, vitii, 247. Nox est vita præsens, 270. Nox triplex: vita præsens, diabolus et peccatum, 270. In hac vita veritati adhæsiō clara et continua non potest haberi, 339. Ad vitam interiorem egregia præcepta, 397. In hac vita luctus præcedat gaudium, 403. Vita justi sobria ad se, justa ad proximum, pia ad Deum, 415. Vitæ activæ et contemplativæ descriptio, 550. Vitæ contemplativæ quatuor sunt opera: meditatio, lectio, oratio, gratiarum actio, 578. Tota vita nostra unus dies est, 642. Vita æterna est gratia pro gratia, 713. Vitæ sanctorum exemplum Christianorum, 734. Vita hominis triplex: naturæ, culpæ, gratiæ, 794. Vita contemplativa hic incipit, ut in cælo perficiatur, 814. Vita cœnobotica tutior, 815. Tenebrosa sunt corda, ubi doctrinam non sequitur vita, 832. Vita hæc tabernaculum est, non man-ic, 848. Bene vivit qui mandata Dei custodit, 852. Ad vitæ genus eligendum optima præcepta, 982. Vitæ formula in quatuor virtutibus consistit: prudentia, magnanimitate, continentia et justitia, 1403. Vitæ præsentis contemptus per Marbodum, 1572. De vita et morte versus Marbodi, 1576. Ad nuntium mortis versus Marbodi, 1577.

Vitalis servus Dei, 1398.

Vitium. Sine vitiiis nemo nascitur; optimus est qui paucis urgetur, 973. E vitiiis aliorum nostra sunt corrigenda, 996. De vitiiis et virtutibus sermo metricus per Marbodum, 1571.

Volucres a sacrificio Abraham abactæ, figura malarum et inutitium cogitationum a corde abigendarum, 4, 306.

Voluntas duplex est: naturalis et spiritualis; naturalis per se non est mala, 371. Christus utramque habuit, 371. Voluntas Dei sit semper nostræ regula, 480. Sicut signum iræ Dei vocatur ira Dei, sic præceptio Dei vocatur voluntas Dei. 1036. Quatuor signa voluntatis Dei sunt: præceptio, prohibitio operatio, permissio: quibus addi potest promissio, 1036. Sufficit ad meritum voluntas agendi sed si desit revera facultas, 340.

Voluptas carnis, aqua sine substantia, 779. Voluptatum fuga triumphus est, 44. Voluptates intelligentiam Scripturæ impediunt, 678. De voluptate vix triumphat is, de quo semel voluptas triumphavit, 952. Voluptati carnali non nisi latenter satisfacit: ergo per se turpis et vitanda, 986. Libido voluptatis in conjugatis, non sine culpa, sed pro nuptias, non sine venis, secundum Augustinum, 1087.

Votum. Ante votum deliberandum est, post votum perseverandum, 164. Voluntarium ex voto fit necessarium, 165. Plerique post vota retro respiciunt, 27.

Vultus interpres animi, 39.

W

Waldo, sive Gualdo et, Bodecharius captivi a S. Magnobodo miraculose liberantur, 1488, 1506.

Wibertus abbas S. Petri Carnotensis, 104.

Z

Zelus nimius et indiscretus vitandus, 678. Præcipue vero prælati et superioribus, 846.